

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการ

“การสำรวจแหล่งท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองพฤติกรรม
การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน”

Research tourist spots and behaviour of tourists in
Meahongson province

โดย นายประพันธ์ รักเรียน และคณะ

สิงหาคม 2549

តីល្ខល្ខាលេខទី RDG 48O0028

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองพฤติกรรม การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

Research tourist spots and behaviour of tourists in Meahongson province

សំណងជាតិ

1. นายประพันธ์	รักเรียน
2. นายวัลลภ	ไซยราม
3. นางสาวสุพร	กอเจ

ឧបតម្លែងការ

“การพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน”

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกω.) (ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกω. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัย เรื่อง “การสำรวจแหล่งท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน” เเละนี้ เป็นการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวใหม่ตามพื้นที่เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ในสื้นทางการสำรวจ จำนวน 7 อำเภอ เพื่อหาแนวทางในการสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีอยู่และเป็นการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน ผู้ประกอบการและมัคคุเทศก์ในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ทางผู้วิจัยและคณะได้รับความอนุเคราะห์ในการสนับสนุนด้านงบประมาณจากสำนักประสานงานการพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยนิคล ศาลายา

การทำวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี โดยได้รับความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลจากบุคคลในพื้นที่เป้าหมายของการสำรวจ รวมทั้งผู้ประกอบการ มัคคุเทศก์และนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเป็นอย่างดี ผู้วิจัยและคณะจึงขอขอบคุณบุคคลดังกล่าวมา ณ โอกาสนี้ นอกจากนี้ ขอขอบคุณวิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอนที่ได้จัดเวทีสำรวจความต้องการของชุมชน (Need Assessment) ในแต่ละอำเภอและได้ข้อมูลจากเวทีดังกล่าวมาประกอบการวิเคราะห์ผลงานวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน ที่ได้พิจารณาเห็นชอบและรับรองให้ผู้วิจัยและคณะได้ดำเนินการทำวิจัยดังกล่าวจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี ขอขอบคุณคณะทีมงานวิจัยของศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของจังหวัดแม่ฮ่องสอน (สกว.) ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ได้อนุเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยทั่วไปของจังหวัดแม่ฮ่องสอนและชุมชนมัคคุเทศก์จังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ได้เปิดโอกาสให้ผู้วิจัยและคณะได้เข้าร่วมในการประชุมเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอนและนำข้อมูลความคิดเห็นของผู้ประกอบการท่องเที่ยวและภาคีการท่องเที่ยวมาสรุปในผลงานวิจัยในครั้งนี้

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดที่มีuhnธรรมเนียมประเพณีของชนเผ่าที่หลากหลาย มีประวัติความเป็นมานานกว่า 170 ปี และมีธรรมชาติสวยงามเหมาะสมเอื้อต่อการเป็นจังหวัดแห่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประเทศไทย เนื่องจากมีสกุลด้านการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ในแต่ละปี พบว่า มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในช่วงฤดูหนาว (พฤษภาคม - มกราคม) สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนจะเต็มไปด้วยนักท่องเที่ยวจำนวนมากที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ร้านอาหาร และอื่นๆ มีไม่เพียงพอร์อรับนักท่องเที่ยวได้จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้บรรจุเรื่องการท่องเที่ยวไว้ในวิสัยทัศน์ พันธกิจและยุทธศาสตร์ของจังหวัด เพื่อจัดทำไว้เป็นทิศทางและแนวทางในการบริหารจัดการท่องเที่ยว การอำนวยความสะดวกและความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว การพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการด้านการท่องเที่ยวและการจัดทำแผนแม่บทชุมชนในการค้นหาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่น ซึ่งยังไม่ประกาศเป็นสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อจะได้นำมาพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวและนำเสนอให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอนต่อไป

ผู้วิจัยและคณะได้ดำเนินการสำรวจและจัดเก็บข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมและแหล่งท่องเที่ยวที่พบรูปแบบพื้นที่เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้รวมทั้งปัญหา ข้อคิดเห็น ความต้องการของประชาชน ผู้ประกอบการและมัคคุเทศก์ในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อเป็นข้อมูลนำเสนอต่อภาครัฐฯ สำหรับการปรับปรุงจัดการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผลการวิจัยพบว่า โดยสภาพของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีลักษณะคล้ายคลึงกันทุกอำเภอ เช่น ชนเผ่า แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมของท้องถิ่น หากจังหวัดแม่ฮ่องสอนต้องการสร้างแรงดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัด แม่ฮ่องสอนแล้วรู้สึกเกิดความคุ้มค่า น่าจะมีการเปิดช่องทางการท่องเที่ยวทางชายแดนกับพื้นที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านและจะเป็นการเพิ่มนูลค่าทางด้านเศรษฐกิจให้แก่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นอย่างยิ่ง ผลสรุปดังกล่าวจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ถ้าจังหวัดแม่ฮ่องสอนนำผลของการวิจัยไปปรับใช้กับการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : RDG 48O0028

ชื่อโครงการ : การสำรวจแหล่งท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ชื่อนักวิจัย : นายประพันธ์ รักเรียน, นายวัลลภ ไชยคราม, นางสาวสุพร กอเจ

E-mail Address : p_rakrain@yahoo.com

ระยะเวลาโครงการ : 1 กรกฎาคม 2548 – 31 กรกฎาคม 2549

การวิจัยโครงการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคของนักท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน และสำรวจแหล่งท่องเที่ยวใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ตลอดทั้งเพื่อต้องการทราบปัญหาและอุปสรรคและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

วิธีการศึกษานี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างมีประชากรตัวอย่างจำนวน 1,100 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่ามัธยมินเมะคณิตและค่าเบี้ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ พฤติกรรมการบริโภคของนักท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนและการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในพื้นที่เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคของนักท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนของนักท่องเที่ยว ชุมชนที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยวและความคิดเห็นของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว โดยได้ดำเนินการสุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ช่วงเดือน กันยายน พ.ศ. 2548 ถึงเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2549 จำนวน 400 คน (เป็นเพศชาย จำนวน 167 คน และเพศหญิง จำนวน 233 คน) พบว่าเดินทางมากจากจังหวัดกรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน สุรินทร์ ตาก น่าน พิจิตร พิษณุโลก ขอนแก่น แพร่ สุโขทัย ตราด ชลบุรี ระยอง ชุมพรและจังหวัดแม่ฮ่องสอน และได้สุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ช่วงเดือน กันยายน พ.ศ. 2548 ถึงเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2549 จำนวน 400 คน (เป็นเพศชาย จำนวน 177 คน และเพศหญิง จำนวน 223 คน) เดินทางมาจากประเทศไทย สหรัฐอเมริกา เนเธอร์แลนด์ ฝรั่งเศส แคนาดา เยอรมันนี อังกฤษ ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น นอร์เวย์ สวีเดนแลนด์ เบลเยียม และประเทศอิสราเอล

นอกจานี้ ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างความคิดเห็นของชุมชนในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ตามพื้นที่ เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ จำนวน 150 คน (เป็นเพศชาย จำนวน 90 คน และเพศหญิง จำนวน 60 คน) ในอำเภอเมือง บุนยรุม แม่ล้าน้อย แม่สะเรียง สมเมย ปางมะผ้าและอำเภอปาย และความคิดเห็นของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 120 คน (เป็นเพศชาย จำนวน 69 คน และเพศหญิง จำนวน 31 คน) ในพื้นที่ทุกอำเภอของจังหวัด แม่ฮ่องสอน

ผลจากการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศต้องการเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วิถีชีวิตของชุมชนและวัฒนธรรมที่หลากหลายของชนเผ่าในจังหวัดแม่ฮ่องสอน นอกจานี้ยังพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศมีพฤติกรรมการบริโภคด้านการท่องเที่ยว มีทั้งที่เหมือนและแตกต่างกัน เช่น นักท่องเที่ยวชาวไทยชื่นชอบการเดินทางมาเป็นกลุ่ม เป็นคณะ ชอบไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและชอบซื้อสิ่งของที่เป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชน เช่น กระเปา ผ้าห่อ น้ำมันงา และขน莽งา เป็นต้น ไปฝากเพื่อนบ้าน ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศชื่นชอบการเดินทางมาท่องเที่ยวด้วยตนเองตามข้อแนะนำของหนังสือท่องเที่ยว (Guide Book) ชื่นชอบวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชนเผ่าและชอบเดินทางไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในลักษณะการผจญภัย เช่น การล่องแพ เดินป่า ไถ่เขา เป็นต้น ผลิตภัณฑ์ที่สนใจและหาซื้อ เช่น หมากของชาวเขา กระเปาถือ ตุ๊กตาชนเผ่า เป็นต้น

ดังนั้น รูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ควรเป็นการจัดการด้านการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมเป็นหลัก และควรมีการพัฒนา รูปแบบการท่องเที่ยว คือ

1. ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การไถ่เขา ล่องแพยาง เดินป่าหรือ กิจกรรมในรูปแบบให้มีการแข่งขันในรูปแบบของไตรกีฬาหรือสัตตกีฬา
2. ส่งเสริมให้มีกิจกรรมงานประเพลธ่องท่องถินให้เป็นกิจกรรมประจำปีที่สามารถเสริมเป็นกิจกรรมของการท่องเที่ยวได้ เช่น งานประจำปีของท่องถินตามฤดูกาลหรือของชนเผ่าต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง
3. จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เกิดความเชื่อมโยงทุกอำเภอ เช่น จัดการรวมท่องเที่ยวจากอำเภอหนึ่งสู่อีกอำเภอหนึ่ง หรือในรูปแบบเป็นบัลลังก์
4. พัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งจังหวัดแม่ฮ่องสอน

การสำรวจแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในพื้นที่เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ประกอบด้วยเส้นทางที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดแม่อ่องสอน โดยการไปสำรวจสภาพพื้นที่จริงจำแนกเป็นอำเภอ คือ อำเภอเมืองแม่อ่องสอน : เส้นทางบ้านทุ่งมะสา่น - นาปลาจاد – คากาน – หัวยผึ้ง – นามน – ตลาดชายแดนและเส้นทางบ้านน้ำเพียงดิน อำเภอปางมะผ้า : เส้นทางบ้านกีดสามสิบและบ้านไม้ช้างหนาน-โถงสาแล อำเภอปาย : เส้นทางบ้านเมืองน้อย – หัวปาย แหล่งท่องเที่ยวใหม่ในพื้นที่เส้นทางเมืองบ้านน้อย – หัวปาย อำเภอขุนยวม : เส้นทางบ้านต่อแพ – ประตูเมืองแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในพื้นที่เส้นทางสำรวจบ้านต่อแพ – ประตูเมือง อำเภอแม่ลาน้อย : เส้นทางแม่โถ – แม่ล่า แหล่งท่องเที่ยวใหม่ในพื้นที่การสำรวจแหล่งท่องเที่ยวในเส้นทางบ้านแม่โถ-แม่ล่า อำเภอแม่สะเรียง : เส้นทางเสาหิน แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่บ้านเสาหิน อำเภอสบเมย : เส้นทางแม่สามแอบและเส้นทางแม่น้ำเงา – บ้านอุ่มโล๊ะ แหล่งท่องเที่ยวใหม่ในพื้นที่เส้นทางแม่เงา – บ้านอุ่มโล๊ะ แหล่งท่องเที่ยวใหม่ในพื้นที่เส้นทางแม่สามแอบ

ผู้วิจัยพบว่า เส้นทาง อำเภอเมืองแม่อ่องสอน : เส้นทางบ้านทุ่งมะสา่น ลิงตลาดการค้าชายแดนมีถนนที่ตัดผ่านหมู่บ้านจำนวน 5 หมู่บ้าน ประกอบด้วย บ้านทุ่งมะสา่น บ้านนาปลาจัดบ้านคากาน บ้านหัวยสา่นและบ้านหัวยผึ้ง ระหว่างเส้นทางดังกล่าวมีแหล่งท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก เช่น ถ้ำ ถ้ำปลา สถาปัตยกรรม วิถีชีวิตร่องรอยชาวไทยใหญ่และชาวกะเหรี่ยง น้ำตกคลองลานและจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนระหว่างจังหวัดแม่อ่องสอนกับหมู่บ้านนานของประเทศไทย เมียนมาร์

เส้นทางดังกล่าวมีความเหมาะสมที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่นำร่องที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ซึ่งสามารถที่จะจัดให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าดึงดูดใจของจังหวัดแม่อ่องสอนเป็นอย่างดี ในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงผจญภัยและการท่องเที่ยวชายแดน

คำสำคัญ : แหล่งท่องเที่ยว, พฤติกรรมนักท่องเที่ยว, จังหวัดแม่อ่องสอน

Abstract

Project Code : RDG 48O0028

Project Title : Research tourist spots and behaviour of tourists in Meahongson province

Investigators : Rakrain P., Chaiyakram W., Korjae S.

E-mail Address : p_rakrain@yahoo.com

Project Duration : 1 July 20058 – 31 July 2006

The research tourist spots and behaviour of tourist in Maehongson province is the purpose to study behaviour of tourists and survey new tourist spots to support need of tourism and to know about the problems and the ways to develop tourism in Maehongson province.

This study used the 1,100 populations case study. That is, Thais and foreigners by divided two parts : the behaviour of tourists and tourist spots in Maehongson province.

The behaviour of tourists was studied 400 Thai tourists to visit in Maeahongson in September 2005 –May 2006 from Bangkok Chieng Mai Lampang Lampoon Surinth Tak Nan Phichit Phisanulok Khonkan Phrae Sukhothai Trad Chonburee Rayong Chumphon and Maehongson provinces, 400 foreigner tourists from United States of America Netherland France Canada Germany England Australia Japan Norway Switzerland Belgium and Israel.

The other that , this study quested the opinions of 150 local people and 120 businessmen about behaviour of tourists who have lived in the tourist spots in districts of Maehongson province, That is Maeng , Khunyum, Maelanoi, Maesareang, Sobmouy, Pangmapha and Pai.

The result of opinions , tourists have needed to visit the nature place, the life of community and the cultures of hill-tribes in Maehongson province . The Thai tourists like to interest the famous places and to buy the local products as handbags, cloths, sesame oil or sesame sweet-meat ect. The foreigner tourists like to interest the adventure tours in the nature places as rafting, trekking and to buy the local products as handbags, cloths and hill-tribe dolls ect.

The result of research, the right forms of tourism in Maehongson province is a akrotourism and culture tour and to develop as

1. to present the activities as mountain climbing, rafting, trekking or sports
2. to present the activities as the local traditional or seasonal activities of districts in Maehongson
3. to present the bustour to tour in Maehongson province from Chieng Mai – Pai – Pangmapha – Mauengmaehongson or Chieng Mai – Maesareang – Maelanoi –Khunyum- Mauengmaehongson
4. to develop the potential of population

To survey new tourist spots to support need of tourism , the researcher focused the area of the districts in Maehongson as

Maeng : Baanthongmasan-Naplachad-Kahan-Huephue-Namon
(boardertrade) and Bannumpheangdin, the area have been the new spots sus as the cave the culture of Shan village the Clonglan waterfall and boardertrade

Khunyum : Bantorphae-Banpratoomueang , the Shan culture and bordertrade

Maelanoi: Banmatho-Maela , the hill-tribes culture

Maesareang:Bansoahin,the Shan culture and bordertrade

Sobmouy: Maengoa-Banomloa and BanMaesamlab,the waterfall , the hill-tribe culture and bordertrade

Pangmapha:Bankuedsamseeb and Banmaisangnam-Thongsalae :
abyss, the Leesu culture and the cave (The Srisophon cave)
Pai : Banmueangnoi-Huapai : the hill-tribes culture and the water fall
Meuang

The new tourist spot which should be the pilot place in to develop is the new tourist spot at Maeng : Baanthongmasan-Naplachad-Kahan-Huephue-Namon (boardertrade), these areas have been the new spots as the cave the culture of Shan village the Klonglan waterfall and bordertrade , why ? Because these areas have the new place to singht seeing, advaneger , culture and bordertrade to The Mynmar country.

Keyword : tourist spots, behaviour of tourist, Maehongson province

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
กิตติประกาศ	ก
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ข
บทคัดย่อ	ค
สารบัญ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
หลักการและเหตุผล	1
คำนำการวิจัย	3
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	3
ขอบเขตพื้นที่การวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ (Outcome)	4
แนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้	4
บทที่ 2 แนวคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
ประวัติความเป็นมาของจังหวัดแม่ฮ่องสอน	5
สภาพทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน	6
ที่ตั้งและขนาด	6
ลักษณะภูมิประเทศ	7
เบตการปักครอง	7
ลักษณะภูมิอากาศ	8
การคมนาคมและขนส่ง	9
สาธารณสุข	9
ศาสนา	10
แหล่งน้ำธรรมชาติ	10
ป่าไม้	10

สารบัญ	11
อาชีพ	11
ประชารักษ์	11
การศึกษา	12
ประวัติการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ส่องสอน	12
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	13
ประเภทของการท่องเที่ยว	14
วัฒนธรรมของ การท่องเที่ยว	14
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว	15
ทฤษฎีทางจิตวิทยากับการศึกษาแรงจูงใจ	16
พฤติกรรมการบริโภคการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว	16
แนวทางการตลาดด้านการท่องเที่ยว	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอน	22
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	24
ประชากรกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย	24
พื้นที่การวิจัย	24
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	24
การเก็บรวบรวมข้อมูล	25
แนวทางการดำเนินงานแบ่งออกเป็น 3 ระยะ	25
บทที่ 4 ผลการวิจัย	27
พฤติกรรมการบริโภคและพฤติกรรมด้านการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอน	27
ผลการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทย	28
ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวชาวไทย	31
ผลการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ	32
ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ	34
ผลการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของชุมชน	35
ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของชุมชนต่อการท่องเที่ยว	36

ผลการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวและพฤติกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน	38
ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อ แหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีอยู่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน	39
อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน	40
อำเภอปางมะผ้า	43
อำเภอปาย	44
อำเภอขุนยวม	46
อำเภอแม่ลาน้อย	47
อำเภอแม่สะเรียง	47
อำเภอสบเมย	49
ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและการละเล่นของจังหวัดแม่ฮ่องสอน	49
งานกิจกรรมและประเพณี	49
การละเล่นพื้นเมือง	51
ของที่ระลึก	51
แหล่งท่องเที่ยวที่พูนใหม่ในเส้นทางสำรวจตามพื้นที่เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้	52
การสำรวจแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในพื้นที่เป้าหมาย	52
1. อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน คือ เส้นทางบ้านทุ่งมะสาียน - นาป่าจัด – คากาน – หัวยผึ้ง – นามน – ตลาดชาหยาดและเส้นทางบ้านน้ำเพียงดิน	52
2. อำเภอปางมะผ้า คือ เส้นทางบ้านกีดสามสิบและบ้านไม้ช้างหนาม - โภทสลาแอล	59
3. อำเภอปาย คือ เส้นทางบ้านเมืองน้อย – หัวปาย	62
4. อำเภอขุนยวม คือ เส้นทางบ้านต่อแพ – ประตูเมือง	65
5. อำเภอแม่ลาน้อย คือ เส้นทางบ้านแม่โถ – แม่ลา	67
6. อำเภอแม่สะเรียง คือ เส้นทางบ้านเสาหิน	69
7. อำเภอสบเมย คือ เส้นทางแม่เจา – บ้านอุ่นโล๊ะและ บ้านแม่สามแอบ	71
ตอบคำถามการวิจัย	74

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	83
พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ	83
พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในทัศนะของชุมชน	84
สภาพและศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน	86
แหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่เหมาะสมกับความต้องการของนักท่องเที่ยว	87
ตัวอย่างการจัดโปรแกรมทัวร์	93
บรรณานุกรม	94
ภาคผนวก	95
แบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวคนไทย	96
แบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ	99
แบบสอบถามความคิดเห็นของชุมชนแหล่งท่องเที่ยว	102
แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ประกอบการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน 105	105
ประวัตินักวิจัย	108

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นเมืองที่ตั้งอยู่ในท่ามกลางหุบเขา มีประวัติศาสตร์การสร้างเมืองมานานกว่า 170 ปี มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามแปลงๆ ไม่ว่าจะเป็นน้ำตกอันตระการตา น้ำพุร้อน ถ้ำ หุ่งบัวทอง ทะเลหมอก บุณเข้าอันสลับซับซ้อนและสายธารน้อยใหญ่ซึ่งเป็นมนต์เสน่ห์สำคัญที่ทำให้จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นศูนย์รวมของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และมีชนเผ่าที่อาศัยอยู่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมากกว่า 7เผ่า ประกอบด้วย ไทยใหญ่ มัง มูเซอ ลัวะ ลีซอ จีนฮ่อและกะเหรี่ยง ชนเผ่าเหล่านี้ยังคงดำเนินชีวิตไปด้วยความเรียบง่าย ยังรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีตั้งเดิมไว้ นอกจากนี้ ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เช่น ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมที่สวยงามที่มีอยู่ในพื้นที่ของอำเภอต่าง ๆ ซึ่งมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นเป็นแบบเฉพาะของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจำนวนมาก ทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวและการประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นรายได้หลักของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอนทั้งภาครัฐและเอกชนได้เล็งเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน จึงได้กำหนดไว้ในวิสัยทัศน์ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนว่า “ จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” และกำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอน ว่าด้วย ยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมให้ดีขึ้นและมีการให้บริการและอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้มีความประทับใจ ซึ่งจะเป็นการประชาสัมพันธ์ชื่อเสียงและภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่จังหวัดแม่ฮ่องสอนและประเทศไทย

จากการที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้เปิดเป็นจังหวัดแห่งการท่องเที่ยว ในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจำนวนมากและนักท่องเที่ยวเหล่านี้มีเป้าหมายในการเดินทางมาท่องเที่ยว ระยะเวลาในการเดินทางมาท่องเที่ยว ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่ชื่นชอบและความต้องการในการบริโภค พลิตภัณฑ์และสินค้าของท้องถิ่นที่ชื่นชอบและน่าสนใจที่แตกต่างกัน รวมถึงมีความแตกต่าง

ทางด้านวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ทั้งที่เป็นไปในเชิงสร้างสรรค์ และเป็นปัญหาหรืออุปสรรคต่อการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอนและจากการได้สอบถามข้อมูลด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนกับชุมชนมีคุณศักดิ์แม่ฮ่องสอน ผู้ประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยว นักศึกษาวิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน โปรแกรมวิชาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่ ซึ่งครอบคลุมทั้ง 7 อำเภอ (อำเภอเมือง แม่สะเรียง แม่ลา น้อย สนมเมย บุนยรุ่ม ปางมะผ้าและอำเภอปาย) ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ก่อรากเมือง ในท้องที่ของอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนยังมีแหล่งท่องเที่ยวอีกเป็นจำนวนมากที่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนยังไม่ได้มีการสำรวจและจัดเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น แต่ในพื้นที่ที่มีความสามารถในการสำรวจและประเมินค่าความต้องการของนักท่องเที่ยวและพัฒนาการ บริโภคของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนและสำรวจแหล่งท่องเที่ยวใหม่ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นของจังหวัดแม่ฮ่องสอนตลอดทั้งมีการจัดระบบการดูแลรักษา ส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความยั่งยืนต่อไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยและคณะมีความเห็นว่า หากมีการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนและสำรวจแหล่งท่องเที่ยวใหม่เพื่อเขื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมในจังหวัดแม่ฮ่องสอน จะมีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ เพื่อนำเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหรือกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้นำไปปรับประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์เหมาะสมกับการกิจที่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนรับผิดชอบทั้งในระดับจังหวัดแม่ฮ่องสอนและระดับประเทศ และมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ชาวไทยและชาวต่างประเทศได้รับทราบและเชิญชวนให้มาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่ค้นพบใหม่ ตลอดถึงการมีรูปแบบพัฒนาระบบการมาท่องเที่ยวที่เหมาะสม มีทัศนคติที่ดีและเข้าใจในวิถีชีวิต บนบรรทัดฐานที่มีความหลากหลายของชาวจังหวัดแม่ฮ่องสอนต่อไป

คำถามการวิจัย

1. แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีอะไรบ้าง
2. มีพื้นที่ใดบ้างที่ยังไม่ได้พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน
3. นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนต้องการอะไร
4. พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเป็นอย่างไร
5. นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติมีความต้องการผลิตภัณฑ์และการบริการเพิ่มเติมอะไรบ้างในจังหวัดแม่ฮ่องสอน
6. รูปแบบและการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อสำรวจแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคของนักท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน
3. เพื่อทราบถึงปัญหาอุปสรรคและความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ขอบเขตพื้นที่การวิจัย

พื้นที่เป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ประกอบด้วยเส้นทางที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำแนกเป็นอำเภอต่าง ๆ ดังนี้

1. อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน คือ เส้นทางบ้านทุ่งมะลัย - นาป่าจاد - คาดหาน - ห้วยผึ้ง - นามน - ตลาดชายแคนและเส้นทางบ้านน้ำพียงดิน
2. อำเภอปางมะผ้า คือ เส้นทางบ้านกีดสามสิบและบ้านไม้ชางหนาน-โถงสาแล
3. อำเภอปาย คือ เส้นทางบ้านเมืองน้อย - หัวปาย
4. อำเภอขุนยวม คือ เส้นทางบ้านต่อแพ - ประตูเมือง
5. อำเภอแม่ลา拿น้อย คือ เส้นทางบ้านแม่โถ - แม่ลา
6. อำเภอแม่สะเรียง คือ เส้นทางบ้านเสาหิน
7. อำเภอสบเมย คือ เส้นทางแม่เจา - บ้านอุ่มโล๊ะและบ้านแม่สามแอบ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ (Outcomes)

1. ได้คืนพนแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ ซึ่งมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ส่องสอน
2. ได้ทราบความต้องการผลิตภัณฑ์และบริการเพิ่มเติมจากนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอน
3. ได้ทราบพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เป็นเชิงสร้างสรรค์หรือเป็นปัจจุหาต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ส่องสอน
4. ได้ทราบปัจจุหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวในมุมมองของนักท่องเที่ยวและภาคีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอน
5. ได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและการตลาดที่เหมาะสม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ส่องสอน

แนวทางในการนำผลงานวิจัยไปใช้

1. ชุมชนทัวร์มัคคุเทศก์และเกษตรท่องเที่ยวได้นำผลการวิจัยไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอน
2. ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวจังหวัดแม่ส่องสอนได้นำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางประกอบการกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ส่องสอน
3. วิทยาลัยชุมชนแม่ส่องสอนได้นำผลการวิจัยไปพัฒนาจัดทำเป็นหลักสูตรระดับอนุปริญญาโปรแกรมวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและหลักสูตรระดับสั้นเพื่อพัฒนานักศึกษาด้านการบริการการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอน

บทที่ 2

แนวคิดและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประวัติความเป็นมาของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

จังหวัดเมืองแม่ฮ่องสอนมีประวัติความเป็นมายาวนานแต่ในอดีตตั้งแต่ก่อนยุคประวัติศาสตร์แล้วมีเอกสารในการค้นคว้าเพียงแต่คาดคะเนจากหลักฐานโบราณที่บุดพน เช่น เครื่องมือหินกระเทาะ เครื่องปั้นดินผ่าจากเตาผ่าเวียงกาหลง เป็นต้น สันนิษฐานว่าอยู่ในสมัยอาณาจักรล้านนา

สมัยก่อนกรุงรัตนโกสินทร์ จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นเพียงชุมชนบ้านป่า มีชาวไทยใหญ่อาศัยอยู่ตามรอยต่อระหว่างประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเบียโนาร์ พื้นที่ส่วนนี้เป็นซ่องทางที่ก่อตั้งทัพประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเบียโนาร์ผ่าน เพื่อมาตีกรุงศรีอยุธยาและหัวเมืองฝ่ายเหนือของไทยท่านนี้ จนสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ประมาณปี พ.ศ. 2374 เจ้าผู้ครองเชียงใหม่ องค์ที่ 5 นามว่า พระเจ้าไห้ที่ ได้ให้เจ้าแก้วเมืองมาเป็นแม่กอง นำไฟร์พลช้างต่อและหมอดควญออกสำรวจสถานการณ์ชายแดนด้านตะวันตกและให้จับช้างป่าไปใช้งานที่นครเชียงใหม่ เจ้าแก้วเมืองมาได้พบหมู่บ้านเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง ทำเลดี มีหมูป่ามากินคินโปงชูกชุม จึงตั้งหมู่บ้านขึ้นและเรียกชื่อว่าบ้านโปงหมู (คือบ้านปางปางหมูในปัจจุบัน) และเลือกพำนัชหมื่น เป็นผู้นำ พำนัชหมื่นได้ร่วมกับเจ้าแก้วเมืองมาคล้องช้างทางทิศใต้ของหมู่บ้านจนได้ช้างป่าเพียงพอ และเดินทางมาถึงหมู่บ้านอีกแห่ง ซึ่งมีร่องน้ำ亥แนะนำแก่การฝึกช้างป่า จึงหยุดไฟร์พลและฝึกช้างก่อนกลับเชียงใหม่ และได้แต่งตั้งให้เจ้าเสน่โภก บุตรเรยของพำนัชหมื่น เป็นผู้ใหญ่บ้าน และตั้งหมู่บ้านว่าแม่ร่องสอน หมายถึง ที่มีร่องน้ำฝึกช้าง ต่อมาก็เป็นชื่อของจังหวัดแม่ฮ่องสอนจนถึงปัจจุบัน

ในปี พ.ศ. 2399 ได้เกิดการสู้รบในประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเบียโนาร์ทำให้ชาวไทยใหญ่จากเมืองจามกันและเมืองหมอกใหม่ อพยพเข้ามาอยู่ที่บ้านปางหมูและบ้านแม่ร่องสอนเพิ่มขึ้น ใน การอพยพครั้งนี้ มีบุคคลสำคัญ 2 คน คือ เจ้าฟ้าโกกหลานและชานกะเล ได้เข้ามาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านดังกล่าว หลังจากเข้ามาอยู่เมืองไทย ชานกะเลได้ช่วยงานจนเป็นที่รักใคร่ของพำนัชหมื่น จึงได้ยกบุตรสาวคนรองชื่อ นางใส ให้เป็นภรรยาชานกะเล ได้นำครอบครัวลงใต้มาอยู่ที่เมืองกุ้นลงหรือบุนยวนปัจจุบัน และได้เป็นผู้ปกครองเมืองกุ้นลงเป็นคนแรก ต่อมานางใสถึงแก่กรรม เจ้าฟ้าโกกหลานจึงได้ยกหลานสาวชื่อ เจ้านางเมี้ยะ ให้เป็นภรรยา ชานกะเลปกครองเมืองกุ้นลงได้

เจริญรุ่งเรืองมีการค้ากับประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเมียนมาร์สามารถส่งค่าตอบไม่ให้เจ้านครเชียงใหม่จำนวนมาก จนกระทั่งปี พ.ศ. 2417 เจ้าอินทวิชยานนท์ได้แต่งตั้งให้ชาน geleเป็นพญาสิงหนาตราชา ปกครองเมืองแม่ฮ่องสอนจนถึงแก่กรรม ในปี พ.ศ. 2427 เจ้านางเมี้ยะได้ปกครองเมืองสืบต่อมา และมีการเปลี่ยนผู้ปกครอง helyakun จนถึงปี พ.ศ. 2443 สมัยรัชกาลที่ 5 มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้รวมเมืองแม่ฮ่องสอน เมืองขุนยวม เมืองยวมได้ (แม่สะเรียง) และเมืองปาย ดังเป็นเชียงใหม่ต่อวันตก พ.ศ. 2446 เปลี่ยนเป็นบริเวณพ้ายพเหนื้อ ขึ้นตรงต่องมหาพ้ายพ และตั้งที่ว่าการเมืองแม่ฮ่องสอน ในปี พ.ศ. 2453 จนถึงสมัยรัชกาลที่ 6 ทรงโปรดให้ตั้งเป็นจังหวัดแม่ฮ่องสอน และโปรดเกล้าฯ ให้พระศรествุราษ เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดคนแรก จนถึงปี พ.ศ. 2476 จึงได้โอนขึ้นตรงต่องพระทรงมหาดไทยจนถึงปัจจุบัน จังหวัดแม่ฮ่องสอนซึ่งมีต้นกำเนิดคือ ร่องน้ำสอนหรือฝึกช้าง จึงได้ใช้รูปช้างในท้องน้ำเป็นตราสัญลักษณ์ประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน

สภาพทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศไทยและรัฐสหภาพพม่าที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเองโดยเฉพาะศิลปะและวัฒนธรรมของชาวไทยใหญ่และมีความหลากหลายของชนเผ่าที่อาศัยอยู่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วยเผ่ากะเหรี่ยง มูเชอ ลีซอ มัง ลัวะ จีนฮ่อและไทยใหญ่ เป็นต้น มีคำวัญประจำจังหวัดว่า “หมอกสามดุ กองมูเสียดฟ้า ป้าเจียวจี ผู้คนดี ประเพณีงาม ลือ นามถินบัวทอง” มีวิถีชีวิตริมแม่น้ำโขงและแม่น้ำปิง ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น ปลากระเพรา ปลากะรัง หอยนางรม ฯลฯ รวมถึงภูมิปัญญาเชิงอนุรักษ์ รักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เพิ่มบทบาทการค้าชายแดน ดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพชีวิต และมียุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัด ๕ ด้าน คือ ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์ด้านการเกษตร ยุทธศาสตร์ด้านการค้าการลงทุนและการพัฒนาอุตสาหกรรม ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงชายแดน

ที่ตั้งและขนาด

จังหวัดแม่ร่องสอนตั้งอยู่ทิวเขาตอนนังชัยกับทิวเขาแคนล่าวทางภาคเหนือและอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศไทย พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดแม่ร่องสอนประมาณ 95 % เป็นพื้นที่ภูเขา ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ่ง (ละติจูด) ที่ 17 องศาลิบดา- 38-ลิปดาและเส้นแรง (ลองติจูด) 20 ลิปดา-98 ลิปดา ตะวันออกมีความยาวของพื้นที่จากเหนือจรดใต้ประมาณ 250 กิโลเมตรความกว้างประมาณ 95 กิโลเมตร จากกรุงเทพฯ มีทางหลวงประมาณ 940 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 12,681.259 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 7,925,812.5 ไร่ซึ่งใหญ่เป็นอันดับ 3 ของภาคเหนือและ

เป็นอันดับ 7 ของประเทศไทยและพื้นที่ทุกจังหวัดมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

ทิศเหนือและทิศตะวันตกติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม โดยมีเขตติดต่อกับพื้นที่ของรัฐวนา (ไทยใหญ่) รัฐคาย(กระเหรียงแดง)และรัฐคอทูเล(เขตกระเหรียงขาว) และมีแม่น้ำสาละวินกับแม่น้ำเมยเป็นแนวกันในเขตอำเภอแม่เตี้ยงและอำเภอสบเมย

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอเวียงแหง อำเภอเชียงดาว อำเภอเมืองเชียงใหม่ อำเภอห้อด และอำเภอภู่ จังหวัดเชียงใหม่

จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดที่พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและยังเป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ประมาณ 90% โดยมีพื้นที่สูงกว่าระดับน้ำทะเลสูงสุดประมาณ 2,000 เมตร ในฤดูร้อนจะมีอากาศร้อนจัดในฤดูหนาวอากาศหนาวจัดและในฤดูฝนฝนจะตกชุก นอกจากนี้จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีหมอกปกคลุมตลอดทั้งปี ทั้งนี้มีสาเหตุเนื่องจากลักษณะภูมิประเทศที่เป็นหุบเขาสูง มีพื้นที่อยู่บนที่สูงเนื่องจากน้ำทะเล ทำให้อุณหภูมิสูงในตอนกลางวันเนื่องจากถูกแสงแดด ส่วนในตอนกลางคืนจะได้รับอิทธิพลจากลมภูเขาราทำให้อากาศเย็นอย่างรวดเร็ว ซึ่งเมื่อความร้อนในตอนกลางวันลดลงตัวขึ้นจะทำให้เกิดหมอกปกคลุมโดยทั่วไปในตอนกลางคืน สภาพอากาศจะมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนทั้ง 3 ฤดู อุณหภูมิสูงสุดโดยเฉลี่ยประมาณ 41.6 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดโดยเฉลี่ยประมาณ 9.5 องศาเซลเซียส และมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปีประมาณ 800-1,000 มิลลิเมตร

ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและป่าไม้ประมาณ 6,976,650 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 88.02 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด ตามทิวเขาถนนธงชัยและเทือกเขาแคนลาว มียอดเขาแม่ยะเป็นยอดเขาที่สูงที่สุดซึ่งสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 2,005 เมตร อยู่ในบริเวณทิวเขาถนนธงชัยในเขตอำเภอปาย และมีพื้นที่ราบที่เหมาะสมสำหรับเพาะปลูกเพียง 211,413 ไร่ หรือร้อยละ 2.6 ของพื้นที่จังหวัด

เขตการปกครอง

จังหวัดแม่ฮ่องสอนเคยมีผู้คนมาอาศัยมานานกว่า 10,000 ปี ประมาณ 170 ปีที่ผ่านมา มีชาวดี (ไทยใหญ่) จากรัฐวนา ประเทศพม่า มาทำกินอยู่และได้รวมตัวตั้งหมู่บ้านโดยมีผู้ใหญ่บ้านซึ่งเรียกว่า “ก้าง” ปกครองและดูแลความเป็นอยู่ พ.ศ. 2417 ได้ยกเมืองแม่ฮ่องสอนเป็นเมือง

หน้าด้าน มีพญาสิงหนาทราชากลับเป็นพ่อเมืองคนแรก เรียกว่าเจ้าฟ้า และมีเมืองขุนยวมและเมืองปาย เป็นเมืองรอง พ.ศ. 2440 มีการแบ่งเขตการปกครองเป็น 4 ส่วน คือ แขวงเมืองปาย แขวงเมืองแม่ร่อง แขวงเมืองช่องสอน แขวงเมืองขุนยวม แขวงเมืองยวน และในปี พ.ศ. 2476 ได้ยกแม่ร่องสอนเป็นจังหวัดโดยมี 4 อำเภอ ที่มาจากการแข่งเดิม

ปัจจุบัน จังหวัดแม่ส่องสอนมีจำนวนประชากรทั้งหมด 246,848 คน แบ่งการปกครองออกเป็น 7 อำเภอ คือ อำเภอเมืองแม่ส่องสอน แม่สะเรียง บุนยรุม ปาย ปางมะผ้า แม่ล่า น้อด และอำเภอสบเมย ส่วนราชการปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนเป็น 1 เทศบาลเมือง 4 เทศบาลตำบล 44 องค์ และ 415 หมู่บ้าน

ลักษณะภูมิอากาศ

เนื่องจากภูมิประเทศของจังหวัดแม่ร่องสอน ส่วนใหญ่เป็นภูเขา จึงมีสายหมอกครอบคลุมอยู่ตลอดปี ภูมิอากาศโดยทั่วไปจะหนาวจัดในฤดูหนาวและร้อนจัดในฤดูร้อน ในปี พ.ศ. 2547 มีอุณหภูมิต่ำสุด 20.06° C และสูงสุด 26.44° C ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยต่ำสุด 50.50% และสูงสุด 91.18% จำนวนวันที่ฝนตกรวม 128 วัน ปริมาณน้ำฝนวัดได้ประมาณ 1,283.2 มิลลิเมตร จังหวัดแม่ร่องสอนเป็นจังหวัดที่มีภูมิอากาศแบบร้อนชื้น ในฤดูร้อนจะมีอากาศร้อนจัด ในฤดูหนาวอากาศจะหนาวจัดและในฤดูฝนจะมีฝนตกชุกมาก นอกจากนี้ จังหวัดแม่ร่องสอนจะมีหมอกปกคลุมตลอดทั้งปี ทั้งนี้ มีสาเหตุเนื่องมาจากการลักษณะภูมิประเทศที่เป็นหุบเขา มีพื้นที่อยู่บนที่สูงเหนือระดับน้ำทะเล ทำให้มีอุณหภูมิสูงในตอนกลางวันเนื่องจากถูกแสงแดด ส่วนในตอนกลางคืนจะได้รับอิทธิพลลมภูเขาราคาให้อากาศเย็นลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งเมื่อความร้อนในตอนกลางวันลดลงตัวขึ้นจะทำให้ภูเขาราคาหิมะหายไปในตอนกลางคืน สภาพภูมิอากาศจะมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนทั้ง 3 ฤดู

คุณร้อน เริ่มตั้งแต่ช่วงระหว่างกลางเดือนกุมภาพันธ์ – กลางเดือนพฤษภาคม จะมีอากาศร้อนอบอ้าว โดยอุณหภูมิที่สุดที่สุดวัดได้ 43.6 องศาเซลเซียส เมื่อกลางเดือนพฤษภาคม 2541

กุดฟัน เริ่มตั้งแต่ช่วงเดือนพฤษภาคม – เดือนตุลาคม จะได้รับอิทธิพลจากลมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ทำให้อาศาสชุ่มชื้นฝนจะตกชุกมาก ซึ่งจะมีปริมาณมากที่สุดในเดือนสิงหาคม โดยเฉลี่ยวัดได้ปริมาณ 257.30 มิลลิเมตร รวมทั้งปีฝนตกโดยเฉลี่ยปริมาณปีละ 1,307.34 มิลลิเมตร และในรอบหนึ่งปีจะมีฝนตกเฉลี่ย 144 วัน

จุดหน้าว เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม – กalgoเดือนกุมภาพันธ์ โดยได้รับอิทธิพลจากลมรสุน ตะวันออกเฉียงเหนือและความกดอากาศจากประเทศจีน อากาศจะหนาวเย็นมาก อุณหภูมิต่ำสุด วัดได้ 3.9 องศาเซลเซียส เมื่อเดือนธันวาคม 2542

การคมนาคมและขนส่ง

จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีการคมนาคมและขนส่งได้ 2 ทาง คือ ทางบกและอากาศ

การคมนาคมทางบก

สามารถเดินทางระหว่างจังหวัดได้ 3 เส้นทาง คือ

1. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 108 จากจังหวัดเชียงใหม่ ผ่าน อ. หอด อ. แม่สะเรียง อ. เมือง ระยะทางประมาณ 350 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 7 ชั่วโมง เส้นทางมีสภาพเป็นถนนลาดชั้นและมีทางโค้งจำนวนถึง 1,864 โค้ง
2. ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 1095 จากจังหวัดเชียงใหม่ ผ่าน อ. แม่แตง อ. ปาย ถึง อ. เมือง ระยะทางประมาณ 245 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 5 ชั่วโมง สภาพถนนจะมีความลาดชั้นกว่าทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 108
3. ทางหลวงหมายเลข 1085 จาก อ. แม่สอด จ. ตาก อ. สนม อ. แม่สะเรียง ถึง อ. เมือง ระยะทางประมาณ 394 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 7 ชั่วโมง

การคมนาคมทางอากาศ

ปัจจุบันมีเที่ยวบินแม่ฮ่องสอน – เชียงใหม่ โดยบริษัทการบินไทยจำกัดและบริษัทแอร์ ทำการบินทุกวันระหว่างเชียงใหม่และแม่ฮ่องสอน วันละ 3 – 4 เที่ยว

สาธารณสุข

สาธารณสุข โรงพยาบาลทั่วไปและโรงพยาบาลชุมชนครบถ้วน ครอบคลุมทุกอำเภอ คนในชนบทเข้าถึง บริการด้านสาธารณสุขมากขึ้น พนบฯ หญิงมีครรภ์ได้รับบริการทำคลอดมากขึ้น เด็กประมาณ ได้รับวัคซีนครบเพิ่มขึ้น มีโรงพยาบาลรัฐบาล 7 แห่ง โรงพยาบาลเอกชน 1 แห่ง สถานีอนามัย 71 แห่ง คลินิกทุกประเภท 19 แห่ง สถานบริการชุมชน 56 แห่ง

ศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ร้อยละ 77.50 นับถือศาสนาพุทธ รองลงมา คือ ศาสนาคริสต์ประมาณร้อยละ 20.90 นับถือศาสนาอิสลามประมาณร้อยละ 0.50 และที่เหลือ อีกประมาณร้อยละ 1.10 นับถือศาสนาอื่น ๆ โดยมีจำนวนศาสนสถานที่ใช้ในการปฏิบัติ ศาสนา กิจ ดังนี้

1. มีวัดทั้งสิ้น 136 แยกเป็นพระอารามหลวง 1 วัด วัดรายภูร์ 135 วัด และแยกเป็นวัด มหานิกาย 130 วัด วัดธรรมยุต 6 วัด สำนักสงฆ์ 126 แห่ง วัดร้าง 11 แห่ง วัดพัฒนาตัวอย่าง 11 วัด วัดที่เป็นอุทิyanการศึกษา 7 วัด มีพระภิกษุ 387 รูป แยกเป็นมหานิกาย 365 รูป ธรรมยุต 22 รูป สามเณร 341 รูป แยกเป็นมหานิกาย 334 รูป ธรรมยุต 7 รูป
2. โบสถ์คริสต์ จำนวน 128 แห่ง แยกเป็นโบสถ์คาಥอลิก 71 แห่ง โบสถ์โปรเตส แตนต์ 57 แห่ง
3. มัสยิดของศาสนาอิสลาม จำนวน 5 แห่ง

แหล่งน้ำธรรมชาติ

แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ คือ แม่น้ำปาย ซึ่งมีต้นกำเนิดจากทิวเขาถนนธงชัย ไหลผ่าน จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นระยะทาง 135 กิโลเมตร ไหลไปบรรจบกับแม่น้ำสาละวินในประเทศไทย สาธารณรัฐสังคมนิยมเมียนมาร์ และแม่น้ำယวน ซึ่งมีต้นกำเนิดจากภูเขาทางด้านตะวันออกของ อำเภอขุนยวม ไหลผ่านอำเภอเกオแม่ลาน้อย และอำเภอแม่สะเรียง ไปบรรจบกับแม่น้ำเมยที่จังหวัดตาก มีความยาว 160 กิโลเมตร นอกจากนี้ ยังมีแม่น้ำสะมาด ซึ่งมีต้นกำเนิดจากดอยแม่สะมาด ไหล ผ่านอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนลงสู่แม่น้ำปาย

ป่าไม้

จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงชันสลับชั้น ที่ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้ ตามธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ป่าไม้มีหลากหลายประเภท ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพakisไม้แดงและป่าเบญจพรรณ ป่าไม้นับเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอน พื้นที่ป่าไม้มี ประมาณร้อยละ 90.50 ของพื้นที่ทั้งหมด หรือประมาณ 11,476.5 ตารางกิโลเมตร ของพื้นที่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีไม้สักคุณภาพเยี่ยม ส่วนไม้เนื้อแข็งที่มีคุณภาพดีซึ่งหาได้ยากในท้องถิ่นที่ อื่น แต่ยังมีมากในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แก่ ไม้เต็ง ไม้รัง ไม้ตะเคียน ไม้พลวง ไม้ประดู่ ไม้แดง เป็นต้น

ด้วยเหตุที่พื้นที่จังหวัดแม่ส่องสอนมีไม้หายากมาก ทำให้มีการบุกรุกตัดไม้เพื่อการค้าเป็นจำนวนมาก นอกจาจนี้ จำนวนป่าลدن้อยลงเนื่องมาจากสาเหตุการเกิดไฟไหม้ป่า โดยพบว่า ส่วนใหญ่เกิดจากการทางของป่ามากที่สุดประมาณร้อยละ 38.23 รองลงมาเป็นการเผาไร่ ร้อยละ 25.28 ที่เหลือมีสาเหตุมาจากการล่าสัตว์ การเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

แร่ธาตุ

จังหวัดแม่ส่องสอนมีเหมืองแร่จำนวน 7 เหมือง ให้มีการสัมปทาน 7 เหมือง จำนวน 13 แปลง เปิดทำการเหมือง 11 แปลง โดยแร่ธาตุที่สำคัญของจังหวัดแม่ส่องสอนที่ผลิตได้แก่ พลูอโอลิด แบล็คไรต์ และหินอุตสาหกรรม เพื่อการก่อสร้างและเริ่มเฟล็คส์บาร์ เป็นต้น

อาชีพ

อาชีพหลักของประชากรในจังหวัดแม่ส่องสอน คือ การเกษตร ซึ่งมีการเพาะปลูกพืชไร่ที่สำคัญ เช่น ถั่วเหลือง ถั่วถิง ข้าวไร่ และข้าวโพด อาชีพอื่น ๆ รองลงมาคือ ปลูกผักและผลไม้ชนิดต่าง ๆ พืชผักที่ผลิตได้มาก คือ กระเทียม ขิงและกะหล่ำปลี

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รายงานว่าในปี พ.ศ. 2546 จังหวัดแม่ส่องสอนมีมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP) ตามราคาระจำปี 7,964 ล้านบาท รายได้เฉลี่ยต่อหัว 32,863 บาท

ประชาราตร

ประชาราตรในจังหวัดแม่ส่องสอน ประกอบด้วยชาวชนเผ่า คือ กลุ่มแรกคือ คนในพื้นที่รับ คนไทยเชื้อสายไทยใหญ่ หรือคนໄท เป็นกลุ่มที่อยู่บนพื้นที่รับ และเป็นประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัด อพยพมาจากรัฐชนของประเทศไทยและประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเบียโนวาร์

กลุ่มที่สองคือชาวไทยภูเขา ส่วนใหญ่จะอาศัยและประกอบอาชีพอยู่บนพื้นที่สูง มีอยู่หลายกลุ่มประกอบด้วย กะเหรี่ยงขาว (ปกาเกดะลูญ), กะเหรี่ยงแดง (กะยา), ลีซอ (ลีชู), มูเซอ คำ, มูเซอแดง (ลาສู), ลัว (ละว้า), เมว (มัง), และมีกลุ่มนี้อื่นๆ อีกหลายกลุ่มที่อยู่บนภูเขา ประกอบด้วย กะเหรี่ยงคอกบัว(กะบาน), โดยชาวไทยภูเขานี้จะกระจัดกระจายตามอำเภอต่างๆ ที่อยู่ในทุกอำเภอ

จากสถิติการปกครองปี พ.ศ. 2547 จังหวัดแม่ส่องสอนมีประชากรทั้งสิ้น 243,735 คน เป็นชาย 125,845 คน หญิง 117,890 คน ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล คิดเป็นร้อยละ

8.20 ที่เหลือส่วนใหญ่ ร้อยละ 91.80 อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล ความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ย 18.8 คนต่อตารางกิโลเมตร

การศึกษา

ในยุคก่อนชาวไทยใหญ่จะศึกษาจากหนังสือพื้นเมืองหรือหนังสือไต้โดยมี จรหรือพระภิกขุผู้มีความรู้เป็นผู้ถ่ายทอดให้กับจากนั้นก็จะมีการเรียนจากการประกอบอาชีพ เช่น ช่างทอง, ช่างเหล็ก เป็นต้น ซึ่งเรียกว่า “สล่า” ซึ่งเป็นการศึกษานอกระบบที่มีการพัฒนาตั้งแต่อดีต และมีโรงเรียนหลวงแห่งแรกในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน พ.ศ. 2445 เป็นโรงเรียนระดับประถมในระยะแรก ปัจจุบันแม่ฮ่องสอนได้มีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับมหาวิทยาลัย จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้ดำเนินการนโยบายด้านการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ระบบ คือ ในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน จัดการศึกษาออก เป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอุดมศึกษา

ประวัติการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ในอดีตจังหวัดแม่ฮ่องสอน คือ เมืองไกลปีนเที่ยงอันธุรกันดารบนแผ่นดินไทย ข้าราชการที่ถูกส่งมาประจำในแม่ฮ่องสอนมีความรู้สึกว่าเหมือนถูกส่งเข้าคุก เพราะจังหวัดแม่ฮ่องสอนตั้งอยู่ในหุบเขาทึ่ກการคมนาคมเข้าและออกลำบาก จึงดูเหมือนถูกคุมขังหรือกักอาณาบริเวณ

กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนในช่วงแรก ๆ จะเป็นกลุ่ม Back packers และเป็นกลุ่มเปิดตลาดทางการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งจุดที่น่าสนใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนในช่วงแรก ๆ เป็นเรื่องความสนใจเกี่ยวกับธรรมชาติควบคู่กับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวจังหวัดแม่ฮ่องสอน กิจกรรมหลักเป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยวในช่วงแรก คือ เดินป่า (Trekking Tour) โดยมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเป็นผู้นำพาเดินป่าในจุดเดินป่าต่าง ๆ

การเดินทางของนักท่องเที่ยวช่วงแรก ๆ มาโดยรถชนิด หลังจากปี 2525 นักท่องเที่ยวเริ่มนิยมเดินทางโดยเครื่องบินเพิ่มขึ้น

จังหวัดแม่ฮ่องสอนเริ่มมีกระแสท่องเที่ยวท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นทั้งชาวไทยและต่างประเทศ เมื่อ พ.ศ. 2528 ชาวเขาผู้กะย่าน (กระเหียงค้อยา) ได้อพยพเข้ามาอยู่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ภาคธุรกิจในจังหวัดแม่ฮ่องสอนและหน่วยงานราชการจึงได้เล็งเห็นเป็น

โอกาสในการสร้างเป็นจุดขายในด้านการท่องเที่ยว จึงได้จัดงานเปิดตัวการท่องเที่ยวแม่ส่องสอน (LongNeck world)

ปี 2536 ภาครัฐกิจและมัคคุเทศก์จึงได้ร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จัดอบรมเรื่อง มัคคุเทศก์ ขึ้นเพื่อเป็นการยกมาตรฐานทางการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ส่องสอน พร้อมกับได้จัดตั้งชมรมทัวร์มัคคุเทศก์และเกสท์เฮ้าส์ขึ้น ในปี พ.ศ. 2540 กลุ่มผู้ประกอบการได้จัดตั้งชมรมเกี่ยวกับธุรกิจด้านการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น เช่น ชมรมชาวเรือ ชมรมรถบริการนำเที่ยว ชมรมช่างชมรมโรงเรน ชมรมร้านอาหาร ชมรมร้านขายของที่ระลึก และขณะเดียวกันตัวแทนกลุ่มชมรมต่างๆ ได้ร่วมกันจัดตั้งเป็นสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอน โดยการประสานงานของชมรมทัวร์มัคคุเทศก์และเกสท์เฮ้าส์ มีวัตถุประสงค์ให้เป็นองค์กรที่จะประสานงานกับภาคีด้านการท่องเที่ยวและชมรมต่างๆ อันเกี่ยวนেื่องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอน และภาคีท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ในปี พ.ศ. 2548 วิทยาลัยชุมชนแม่ส่องสอนร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้จัดอบรมมัคคุเทศก์บัตรสีชมพูให้แก่กลุ่มผู้ประกอบการด้านธุรกิจการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอน เพื่อให้มีการบริการด้านการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวอย่างถูกกฎหมายและมีมาตรฐานและมีการเปิดโปรแกรมวิชาอุดสาಹกรรมการท่องเที่ยวเพื่อให้บริการด้านธุรกิจการท่องเที่ยวตามความต้องการของชุมชนในจังหวัดแม่ส่องสอน

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาพฤติกรรมในการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอนและสำรวจแหล่งท่องเที่ยวใหม่ตามเส้นทางพื้นที่เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมตามเส้นทางพื้นที่กำหนดและการเก็บข้อมูลความต้องการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การนำเสนอรูปแบบการให้บริการด้านการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับและสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอน ผู้วิจัยและคณะจึงได้รวบรวมแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว พฤติกรรมการบริโภคในด้านการท่องเที่ยว แนวทางการตลาดการท่องเที่ยวและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอนมาเสนอ ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

การเดินทางท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมหนึ่งของมนุษย์มาช้านาน ทั้งที่เป็นการพักผ่อนและเป็นการทำงาน การท่องเที่ยวเริ่มต้นตั้งแต่อาณาจักรรุคเมโลโซโปเตเมีย (Mesopotamia) ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (The Renaissance) ยุคปฏิวัติอุดสาหกรรมในอังกฤษ จนมาถึงยุคปัจจุบัน หลังจาก

การสื้นสุดของสังคมโลกครั้งที่ 2 ถือเป็นจุดแบ่งระหว่างการท่องเที่ยวในยุคอดีตกับปัจจุบัน ในปี ค.ศ. 1950 ถือเป็นจุดเริ่มของการท่องเที่ยวในยุคใหม่และปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับการท่องเที่ยวที่มีคนนิยมท่องเที่ยวมากในช่วงหลังศตวรรษที่ 20

ในปัจจุบันผู้คนมีความต้องการในการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น กลายเป็นปัจจัยสำคัญในชีวิตของคนเรา เนื่องจากมีปัจจัยสนับสนุนหลายอย่าง เช่น เส้นทางการเดินทาง การคมนาคมสะดวกสบาย ความปลอดภัย การสื่อสาร การใช้จ่าย การให้บริการ ฯลฯ ประกอบกับคนในปัจจุบันรู้จักการแบ่งสรรการใช้จ่าย มีการเก็บเงินไว้เพื่อเป็นทุนในการเดินทางไปท่องเที่ยวและการมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น ประกอบกับมีการคมนาคมที่สะดวกสบายและรวดเร็วมากขึ้น รูปแบบของการท่องเที่ยวจึงมีการปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น เริ่มมีการจัดทำธุรกิจนำท่องในรูปแบบของ Package Tour ทั้งภายในและต่างประเทศ

ประเภทของการท่องเที่ยว

การเดินทางไปท่องเที่ยวทั้งในอดีตและปัจจุบันแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. การท่องเที่ยวภายในประเทศ เป็นการเดินทางไปท่องเที่ยวชมสถานที่ต่าง ๆ ภายในประเทศ เช่น เที่ยวชมความงามของธรรมชาติทางภูมิศาสตร์ แหล่งทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่นต่าง ๆ เป็นต้น
2. การท่องเที่ยวต่างประเทศ เป็นการเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ ไปจากประเทศไทย อาทัยอยู่และผ่านกระบวนการระหว่างการเดินทาง เช่น ผ่านด่านศุลกากร ด่านตรวจคนเข้าเมือง เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว

การเดินทางไปท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศของนักท่องเที่ยว มีวัตถุประสงค์ของการไปท่องเที่ยว ซึ่งอาจแบ่งออกได้เป็น 6 ประการ คือ

1. การท่องเที่ยวเพื่อความสนุกสนาน
2. การท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน
3. การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาวัฒนธรรม
4. การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬา
5. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ ประชุมสัมมนา เป็นต้น
6. การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งพิจารณาได้จากการเติบโตทางการท่องเที่ยว อาศัยปัจจัยแต่ละตัวที่ประกอบกันสามารถสร้างอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวในภาพรวมได้ คือ

1. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญต่อความต้องการและการเติบโตของการท่องเที่ยว บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี มีรายได้เหลือจ่ายต่อครัวเรือนสูงจะมีความสามารถในการจ่ายเพื่อการท่องเที่ยว

2. ปัจจัยทางสังคม

การสมาคมกันของผู้คนในสังคมทั้งสังคมแบบเกยตระหรือสังคมแบบอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวพักผ่อนเป็นกิจกรรมที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคม เนื่องจากใช้เวลาว่างจากการทำงานไปท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของสังคมอีกอย่าง คือ วันหยุดเสาร์ อาทิตย์ หรือการมีวันหยุด ทำให้การท่องเที่ยวแบบพักผ่อนคืนเกิดขึ้นโดยทั่วไป การมีวันหยุดเป็นเหตุผลหนึ่งทำให้มีผลต่อการเติบโตด้านการท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ

3. ปัจจัยด้านประชากร

ครอบครัวสังคมสมัยใหม่มีแนวโน้มเป็นครอบครัวที่เล็กลง ไม่นิยมมีบุตรมากทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ไม่ต้องเสียค่าใช้ในการเลี้ยงดูบุตรมากเหมือนในอดีตและอัตราการมีอายุยืนของประชากรเพิ่มขึ้น ทำให้มีเวลามากหลังเลิกวัยทำงาน จึงนิยมไปพักผ่อนโดยการท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ

4. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี

ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเติบโตด้านการท่องเที่ยว เช่น การคมนาคม การสื่อสาร การแลกเปลี่ยนเงินตรา เป็นต้น ส่งผลต่อพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยว

5. ปัจจัยด้านการเมือง

การเมืองเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการเดินทางไปท่องเที่ยวทั้งภายในและต่างประเทศ ทั้งในด้านการควบคุมจากรัฐบาลของแต่ละประเทศ กฏระเบียบหรือข้อตกลงมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์การเมืองของโลก รวมทั้งการป้องกันประชาชนของตนเองจากอันตรายต่าง ๆ เช่น ความรุนแรงจากความขัดแย้ง ภัยธรรมชาติ หรือโรคติดต่อเป็นต้น

ทฤษฎีจิตวิทยากับการศึกษาแรงจูงใจ

การศึกษาแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวเป็นการศึกษาที่ประยุกต์หลักทางจิตวิทยามาอธิบาย พฤติกรรมของมนุษย์ ดังนี้ การศึกษาด้านแรงจูงใจจะเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องศึกษาความพึงพอใจ การตัดสินใจและการตลาดด้านการท่องเที่ยว

ทฤษฎีที่เป็นรู้จักและอ้างถึงเป็นส่วนมาก คือ ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow ซึ่งได้อธิบายความต้องการของมนุษย์มาเป็นลำดับขั้น โดยเริ่มจากขั้นที่ 1 คือ ความต้องการด้านกายภาพ เช่น ความอบอุ่น ความสบาย ความหิว ที่อยู่อาศัย เป็นต้น ลำดับที่ 2 คือ ความปลอดภัย และความมั่นคงของชีวิต ลำดับที่ 3 ความต้องการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น ต้องการอยู่ร่วมกับสังคม เป็นส่วนหนึ่งของสังคม ลำดับที่ 4 ความต้องการมีชื่อเสียง ต้องการได้รับการยกย่อง เคารพนับถือ ของคนทั่วไป ลำดับที่ 5 การรู้จักตนเอง ความต้องการความสำเร็จในสิ่งที่ตนอยากจะทำและตั้งปณิธานไว้

จากทฤษฎีความต้องการของ Maslow ดังกล่าว Dann (1981) ได้กำหนดลักษณะของสิ่งที่ กระตุ้นที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยวออกเป็น 7 ประการ คือ

1. การท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่ทดสอบความต้องการที่ขาดหายไป
2. สถานที่ท่องเที่ยวเป็นสิ่งดึงดูดใจให้เกิดแรงกระตุ้นในการท่องเที่ยว
3. ภาพลักษณ์ ทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยวเป็นสิ่งกระตุ้น การมีการท่องเที่ยว
4. ข้อมูลข่าวสาร สื่อประเภทต่าง ๆ เป็นสิ่งกระตุ้นการท่องเที่ยว
5. วัตถุประสงค์ในการเดินทางเป็นสิ่งกระตุ้นทางการท่องเที่ยว
6. ประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเป็นสิ่งกระตุ้นในการท่องเที่ยว
7. สิ่งกระตุ้นเป็นสิ่งที่มีความหมายและกำหนดรูปแบบด้วยตัวของมันเอง

จึงกล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่มนุษย์ใช้ตอบสนองความต้องการ กิจกรรม การท่องเที่ยวที่เหมือนกันอาจตอบสนองความต้องการที่แตกต่างกันก็ได้

พฤติกรรมการบริโภคการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

พฤติกรรมการบริโภคการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวนั้นมีความแตกต่างจากพฤติกรรม ของผู้บริโภคโดยทั่วไป กล่าวคือ การเดินทางท่องเที่ยวโดยมากแล้วจะมีการเตรียมการหรือ วางแผนมาล่วงหน้าและนักท่องเที่ยวก็จะรอคอยวันเวลาที่กำหนดไว้มาถึง

รูปแบบของพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวจะเป็นลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยว รูปแบบลักษณะของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวต่าง ๆ นั้น มีองค์ประกอบที่สำคัญรวมกัน คือ สิ่งที่กระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยว

Velenc Smith (1978) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมการบริโภคของนักท่องเที่ยวในด้านการท่องเที่ยว ซึ่งแบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม โดยพิจารณาจากสิ่งที่นักท่องเที่ยวชอบไปบังเหล่ำท่องเที่ยว รวมทั้งการปรับตัวและความคาดหวังจากสิ่งที่จะได้รับการอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวดังนี้

1. Explorer คือ นักท่องเที่ยวประเภทที่ชอบการท่องเที่ยวแบบค้นหาสิ่งใหม่ ๆ ต้องการที่จะเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์และปรับตัวเข้ากับคนในท้องถิ่นนั้น ๆ
2. Elite คือ นักท่องเที่ยวประเภทที่ชอบเดินทางไปท่องเที่ยวในสถานที่แปลกใหม่ ชอบใช้สิ่งของเครื่องอำนวยความสะดวกและปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ดี
3. Off-beat คือ นักท่องเที่ยวประเภทที่ชอบไปท่องเที่ยวในสถานที่ไม่ค่อยมีนักท่องเที่ยวไปเที่ยวนัก ไม่ชอบความวุ่นวาย จะใช้วิธีอยู่แบบเรียบง่ายและปรับตัวเข้ากับแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ได้ดี
4. Unusual คือ นักท่องเที่ยวประเภทที่มีความชื่นชอบในการเดินทางในลักษณะเชิงสำรวจเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวหรือมีลักษณะแบบผจญภัย โดยเฉพาะที่อยู่ในบริเวณที่ไกล ๆ
5. Incipient คือ นักท่องเที่ยวประเภทที่ชื่นชอบเดินทางตามลำพังหรือเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่อยากได้รับการต้อนรับและการบริการที่ดี
6. Mass tourist คือ นักท่องเที่ยวประเภทที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี มีค่านิยมหรือรสนิยมที่ทำให้เกิดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แต่มีการปฏิสัมพันธ์กับคนในท้องถิ่นน้อย
7. Charter คือ นักท่องเที่ยวประเภทที่ชื่นชอบเดินทางไปท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจในสถานที่ท่องเที่ยวใหม่ ๆ มีรสนิยมในการรับบริการหรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีระบบและมีมาตรฐาน

Cohen (1972) ได้แบ่งประเภทของนักท่องเที่ยวในด้านลักษณะร่วมทางพฤติกรรมและบทบาททางสังคมออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

1. นักท่องเที่ยวที่ชอบเดินทางท่องเที่ยวแบบเป็นกลุ่มเป็นคณะ (Organized Mass Tourists) คือ ชื่อรายการนำเที่ยวกับบริษัทนำเที่ยวที่ได้เตรียมสิ่งที่อำนวยความสะดวกในการเดินทางให้

2. นักท่องเที่ยวที่ชอบเดินทางเป็นกลุ่มอิสระหรือส่วนบุคคล (Individual Mass Tourists) คือ ชอบเดินทางคนเดียวไม่ต้องมีผู้นำที่จำกัดอยู่แล้ว

3. นักท่องเที่ยวที่ชอบแบบเป็นนักสำรวจ (Explorer) คือ นิยมแสวงหาแหล่งท่องเที่ยว ด้วยตนเองด้วยความพึงพอใจในการที่จะศึกษาและทำความเข้าใจวัฒนธรรมของคนท้องถิ่นและเปิดใจกว้างสำหรับประสบการณ์ใหม่ ๆ

4. นักเดินทางท่องเที่ยวที่ชอบแบบเป็นนักพเนจร (Drifter) คือ ชอบเดินทางโดยลำพังไม่ค่อยสนใจสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงหรือหลักแหล่งกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวอื่น ๆ นิยม

การแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยวดังกล่าว ซึ่งจะมีทั้งความเหมือนและแตกต่างกันตามเหตุที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมนั้น ๆ Plog (1972) ได้เสนอรูปแบบของนักท่องเที่ยวแยกออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. พวknักท่องเที่ยวที่มีสนับสนุนแต่ต่างไปจากค่านิยมปกติของสังคม (Allocentric) ซึ่งจะท่องเที่ยวไปตามใจปรารถนา เช่น พากาศัยหรืออยู่ปะปนกับคนในท้องถิ่น เป็นต้น

2. พวknักท่องเที่ยวที่ทำตามค่านิยม แต่บางครั้งก็ทำตามอำเภอใจของตนเอง (Midcentric) ซึ่งจะเดินทางไปท่องเที่ยวบ้างแหล่งท่องเที่ยวที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกและเริ่มเป็นที่รู้จักกันแล้ว เป็นต้น

3. พวknักท่องเที่ยวที่ทำตามค่านิยมหรือบรรทัดฐานของสังคม (Psychocentric) ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวแบบปกติธรรมชาติ นิยมไปท่องเที่ยวแบบที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกและควบคุมครอง เป็นต้น

นอกจากนี้ แรงจูงใจในการตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวก็เป็นเหตุหนึ่งที่ก่อให้เกิดการแสดงพฤติกรรมการตัดสินใจในการเดินทางไปท่องเที่ยวตามที่ใจปรารถนา สุรีรัตน์ เดชา ทวีวรรณ(2545:71) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบพื้นฐาน 4 ประการ ในการแสดงพฤติกรรมดังกล่าว คือ

1. สิ่งที่กระตุ้นความต้องการในการท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งจูงใจต่างๆ ของสถานที่ท่องเที่ยวหรือช่วงเวลาที่จูงใจให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจไปได้

2. สิ่งที่ก่อลั่นกรองความต้องการ คือ สิ่งต่างๆ ที่ทำให้ความต้องการถูกระงับไปหรือทำให้นักท่องเที่ยวมีความรู้สึกต่อการไปท่องเที่ยวลดน้อยลงไป เช่น ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคม เป็นต้น

3. สิ่งที่กระทบ หมายถึง ข้อมูลข่าวสารที่นักท่องเที่ยวได้รับทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกมองภาพแหล่งท่องเที่ยวที่นั่นแตกต่างกันออกไป

4. บทบาทของนักท่องเที่ยว หมายถึง สถานภาพของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกันหรือรูปแบบการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน

การเข้าใจความต้องการหรือพฤติกรรมการบริโภคของนักท่องเที่ยวในแต่ละแบบนั้นก็มุ่งเพื่อที่จะตอบสนองและทำการตลาดตอบสนองได้อย่างเหมาะสมตามพฤติกรรมการบริโภคของนักท่องเที่ยว

แท้จริงแล้วพฤติกรรมการบริโภคของนักท่องเที่ยวมีการปรับเปลี่ยนตามยุคสมัย หรือมีเหตุปัจจัยอื่นๆ ที่เกื้อหนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะส่งผลลัพธ์การเพิ่มขึ้นลดลงหรือหายไปของนักท่องเที่ยว

จากสภาพการณ์การท่องเที่ยวที่มีการเปลี่ยนแปลงที่ผ่านมา การท่องเที่ยวเป็นปรากฏการณ์ที่เติบโตกับการพัฒนาการเดินทางของมนุษย์และมีความสัมพันธ์กับรายได้และเวลาว่าง รวมถึงปัจจัยอื่น ๆ เช่น การศึกษา การใช้ชีวิต เป็นต้น แนวโน้มของประเภทของนักท่องเที่ยวจะเป็นรูปแบบใดนั้น ย่อมต้องพิจารณาสิ่งที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เช่น ความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งที่เป็นความสนใจแบบฉบับหรือความต้องการที่แท้จริงของสิ่งที่สนใจ สิ่งเหล่านี้ล้วนนำผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

การสำรวจแหล่งท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวให้มีความเหมาะสมหรือก่อให้เกิดผล คือ ความพึงพอใจและประทับใจในการได้ไปท่องเที่ยว

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวดังกล่าว จะเป็นตัวกำหนดให้นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสมและไม่เหมาะสมหรือเป็นตามกระแสสังคม ซึ่งก็เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวแสดงออกมา

การท่องเที่ยวในสมัยปัจจุบันมีความหลากหลายมากขึ้น ทั้งในด้านข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว การบันทึกการเดินทาง ภาพวาด ภาพถ่ายและอื่น ๆ เป็นสิ่งที่แทรกอยู่ในการศึกษา ประวัติศาสตร์ ทั่วไปและกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ การเดินทางไปท่องเที่ยวจึงมีปัจจัยเกี่ยวข้องมากมาย ซึ่งเป็นการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนจากการพักผ่อนให้เพียงพอเพื่อที่จะทำงานต่อ ได้มาเป็นการทำงานเพื่อให้มีรายได้เพียงพอที่จะนำไปใช้จ่ายในการพักผ่อน โดยการท่องเที่ยว รูปแบบการใช้ชีวิตและแนวคิดที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงไปของรูปแบบการท่องเที่ยว การใช้ชีวิตรูปแบบการท่องเที่ยวในปัจจุบันทั้งรูปแบบการพักผ่อน การใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร และการคุณภาพเป็นลิ่งที่มีส่วนประกอบอยู่ในรูปแบบการท่องเที่ยวทั้งในปัจจุบันและอนาคต

แนวทางการตลาดด้านการท่องเที่ยว

ความเข้าใจเรื่องพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการทำการตลาด ด้วยธรรมชาติของการท่องเที่ยวทำให้เกิดการตลาดต้องมีการปรับตัวให้ทันกับการท่องเที่ยว รูปแบบใหม่ๆ จากบทวิเคราะห์ของ Poon (1993) การตลาดของการท่องเที่ยวจะต้องพิจารณาใน 4 ปัจจัย คือ

1. การคาดการณ์ที่เปลี่ยนไป

การตลาดของการท่องเที่ยวนั้นเกี่ยวข้องกับการคาดการณ์ความต้องการของนักท่องเที่ยว

2. ตลาดที่มีการแข่งขันสูง

ในการทำการตลาดที่จะต้องแข่งขันกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ได้นั้น จะต้องมีสิ่งที่ดีกว่าในสายตาของนักท่องเที่ยว

3. สังคมและสิ่งแวดล้อม

ต้องคำนึงถึงสังคมและสิ่งแวดล้อม นั่นคือ สิ่งสำคัญของผลิตภัณฑ์และการใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยว

4. อำนาจของผู้บริโภค

ในปัจจุบันนักท่องเที่ยวมีความรู้ในการเดินทางไปท่องเที่ยวมากและมีความต้องการที่หลากหลาย

การตลาดของการท่องเที่ยว คือ การบูนการที่เกี่ยวข้องกับการคาดการณ์และการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะต้องมีการจัดการที่ดีกว่าคู่แข่งที่เป็นธุรกิจด้านการท่องเที่ยว เพื่อมุ่งหวังผลกำไรและประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน ความสำเร็จ ระยะยาวอยู่ที่ความพึงพอใจของลูกค้า ซึ่งแนวทางการตลาดการท่องเที่ยวนี้จะต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบดังนี้ คือ

1. การแบ่งกลุ่มตลาด

การแบ่งกลุ่มตลาดช่วยให้ธุรกิจ เข้าใจความคาดหวังของลูกค้าและช่วยให้มองเห็นโอกาสทางธุรกิจใหม่ๆ ในการเลือกกลุ่มเป้าหมายและพยายามตอบสนองความต้องการของทุกคน

การแบ่งกลุ่มตลาด (Segmentation) เน้นไปที่ลูกค้าซึ่งจะเกี่ยวกับความต้องการ ลักษณะนิสัย ความถี่ในการซื้อ โดยแบ่งกลุ่มตลาดจะต้องมีความชัดเจนใน 6 ประการ (Lumsdom, 1997)

1. นักลักษณะได้ (Identifiable) เช่น ความต้องการประโยชน์จากสินค้า การบริการ

2. มีความเฉพาะตัว (Cohesive) แตกต่างจากกลุ่มอื่นๆ อย่างชัดเจน

3. สามารถวัดได้ (Measurable) โดยรู้จักประมาณการณ์ ขนาดของกลุ่มตลาดซึ่งมีเกณฑ์ที่เหมาะสมและวัดได้

4. เข้าถึงได้ (Accessible) ต้องเข้าถึงลูกค้าให้ได้

5. ปริมาณเพียงพอ (Substantial) ขนาดของกลุ่มตลาดจะต้องใหญ่เพียงพอหรือเป็นกลุ่มเล็กที่มีความเฉพาะตัวที่จะต้องมีปริมาณการจ่ายสูง จึงจะคุ้มกับงบประมาณและทรัพยากรที่จะลงทุนกับกลุ่มตลาดนั้น

6. ปฏิบัติการได้ (Actionable) สามารถสร้างกิจกรรมในการวางแผนดำเนินการ ผลิตภัณฑ์สำหรับกลุ่มตลาดได้

2. ราคา (Price)

ราคาเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญทางธุรกิจ เช่น การแบ่งชิ้นส่วนแบ่งทางการตลาด การวางแผนดำเนินการ ผลิตภัณฑ์ การปรับภาพลักษณ์ การแบ่งกลุ่มตลาดและการสร้างความแตกต่างให้กับผลิตภัณฑ์ เป็นต้น การรับรู้ของลูกค้ามีความสัมพันธ์กับราคากลุ่มและคุณภาพของสิ่งที่ได้รับ ราคาจะเป็นปัจจัยที่ลูกค้าพิจารณามากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสถานการณ์นั้น ๆ นอกจากนี้องค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีส่วนในการกำหนดราคา เช่น ภาพลักษณ์ ความสะดวก เป็นต้น

3. ช่องทางในการจัดจำหน่าย (Place : Distribution in tourism)

ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวมีช่องทางการจัดจำหน่ายคล้ายกับสินค้าทั่วไป แต่ทำหน้าที่เป็นประตูที่จะเปิดไปยังแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเชิญนักท่องเที่ยวให้ไปใช้บริการ เช่น ธุรกิจการจัดนำเที่ยว (Tour operators) และตัวแทนจำหน่าย (Travel agents) หรือช่องทางที่จะติดต่อได้โดยตรงโดยไม่ผ่านตัวกลาง เช่น การจองตั๋วหรือการขายตั๋วทาง Internet เป็นต้น

4. การส่งเสริมการขาย (Promotion)

การส่งเสริมการขายเป็นการสื่อสารให้ลูกค้าเข้าถึงสินค้าหรือบริการที่มีให้ เช่น การให้ข้อมูล การซักชวนลูกค้า การโฆษณา การจัดกิจกรรมการขาย การจัดแสดง ณ จุดขาย การส่งไปรษณีย์ถึงลูกค้า การประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

5. คน (People)

ตามธรรมชาติของการท่องเที่ยว คนหรือพนักงานมีความสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับคุณภาพของผลิตภัณฑ์โดยรวมและจะต้องมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการ เช่น รอยยิ้ม และทัศนคติในการให้บริการด้วยความจริงใจ

6. การบรรจุภัณฑ์ (Packing)

การบรรจุภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยว หมายรวมถึง การบริการต่าง ๆ เช่นด้วยกันแล้วตั้งราคา รวม ซึ่งอาจจะรวมถึงที่พัก อาหารและการเดินทาง เป็นต้น

7. การจัดงาน (Programming)

การจัดงานหรือกิจกรรมเป็นการคึ่งคุณภาพท่องเที่ยว นอกเหนือไปจากการประชาสัมพันธ์ งานเทศกาล ประเพณีต่าง ๆ ในแต่ละพื้นที่

8. พันธมิตร (Partnership)

การสร้างพันธมิตรหรือความร่วมมือทางการตลาดเป็นความสัมพันธ์ที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ศาสตราจารย์อรศิริ ปานิනท์ และคณะ(2536,หน้า188-89) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาเพื่อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเมืองแม่ฮ่องสอนและบริเวณเกี่ยวเนื่อง ผลการศึกษาพบว่า การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเมืองแม่ฮ่องสอนและบริเวณเกี่ยวเนื่องทั้งในด้านกายภาพ วัฒนธรรมท้องถิ่น ลักษณะเฉพาะทางธรรมชาติ...พบว่า ลักษณะเด่นของเมืองแม่ฮ่องสอนที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. ตัวชุมชนเมืองต่าง ๆ ซึ่งยังคงลักษณะของท้องถิ่นอย่างเห็นได้ชัด ในชุมชนเมืองแต่ละแห่งสามารถท่องเที่ยวของลักษณะพื้นบ้าน ซึ่งเห็นได้จากสภาพแวดล้อมกายภาพของการตั้งถิ่นฐาน การกระจุกตัวของชุมชน ความกว้างของถนนซึ่งสัมพันธ์กับขนาดและกลุ่มของสถาปัตยกรรมศาสนสถานซึ่งสัมพันธ์กับชุมชน สัดส่วนของสถาปัตยกรรมในเมืองซึ่งยังคงคุณลักษณะท้องถิ่น วัสดุและรูปลักษณะเฉพาะของสถาปัตยกรรม ซึ่งให้บรรยากาศและจินตภาพของเมืองและชุมชนที่ต่างไปจากชุมชนเมืองอื่น

2. ลักษณะโ dikดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ซึ่งสามารถและยังคงความสำคัญของคุณค่าตามธรรมชาติอย่างสูง อันได้แก่ ถ้ำ น้ำตก น้ำพุร้อนและอื่น ๆ

3. ชุมชนบทซึ่งยังให้คุณค่าของวัฒนธรรมดั้งเดิมอย่างสูงทั้งในแง่กายภาพ ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งมีวัฒนธรรมไทย (ไทยใหญ่) เป็นวัฒนธรรมหลักและวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยหลายกลุ่มซึ่งสมควรแก่การอนุรักษ์...

1.2 แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ

แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติในเมืองแม่ส่องสอน นับได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีคุณค่าในระดับสูงมาก เมื่อเปรียบกับแหล่งอื่นๆ ในประเทศไทยและบางแห่ง เช่น ถ้ำลายแห่ง มีคุณค่าสูงเปรียบเทียบได้ในระดับนานาชาติ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีคุณค่ามาก many และยังไม่ได้มีการสำรวจอย่างเป็นทางการ ผู้ที่ทำการสำรวจ คือ คณะสำรวจชาวต่างประเทศ ซึ่งบันทึกข้อมูลเก็บไว้เป็นส่วนตัว ดังนั้น การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้จำเป็นต้องศึกษาในรายละเอียดเพิ่มเติมอย่างมาก การประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องกระทำอย่างระมัดระวัง ที่จะไม่ทำลายแหล่งท่องเที่ยวโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์...

งานวิจัยของศาสตราจารย์อรศิริ ปานิනท์ และคณะได้เปิดประเด็นให้ผู้วิจัยได้เลือกเห็นถึงความสำคัญในการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีคุณค่ามากและมีศักยภาพที่จะประกาศเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ อีกเป็นจำนวนมาก ดังเช่นในพื้นกลุ่มเป้าหมายที่ผู้วิจัยและคณะได้กำหนดไว้เป็นทิศทางในการสำรวจและศึกษาถึงพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว ชุมชน ผู้ประกอบการและภาคีด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ส่องสอน เพื่อเป็นการต่อยอดจากงานวิจัยที่ศาสตราจารย์อรศิริ ปานิනท์และคณะได้เปิดประเด็นให้มีการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ในจังหวัดแม่ส่องสอน เพื่อที่จะได้นำข้อมูลดังกล่าวมาพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ส่องสอนเป็นไปอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งกลุ่มประชากรเป้าหมาย คือ

1. นักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน
2. นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จำนวน 400 คน
3. ภาคีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวได้แก่
 - 3.1 ชมรมทัวร์มัคคุเทศก์แม่ส่องสอน จำนวน 50 คน
 - 3.2 ผู้ประกอบการ จำนวน 100 คน
 - 3.3 ชุมชน จำนวน 150 คน

พื้นที่การวิจัย

พื้นที่ในการศึกษาวิจัย ประกอบด้วยเส้นทางที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ส่องสอน จำแนกเป็นอำเภอต่าง ๆ ดังนี้

1. อำเภอเมืองแม่ส่องสอน คือ เส้นทางบ้านทุ่งมะล้าน - นาป่าจ่าด - คาหาน - ห้วยผึ้ง - นามน - ตลาดชายแคนและเส้นทางบ้านน้ำพียงดิน
2. อำเภอปางมะผ้า คือ เส้นทางบ้านกีดสามสิบและบ้านไม้ซางหนาม-โถ้งสาแล
3. อำเภอปาย คือ เส้นทางบ้านเมืองน้อย - หัวปาย
4. อำเภอขุนยวม คือ เส้นทางบ้านต่อแพ - ประดู่เมือง
5. อำเภอแม่ล้านน้อย คือ เส้นทางบ้านแม่โถ - แม่ล่า
6. อำเภอแม่สะเรียง คือ เส้นทางบ้านเสาหิน
7. อำเภอสบเมย คือ เส้นทางแม่เจา - บ้านอุ่นโล๊ะและบ้านแม่สามแอบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามความคิดเห็น
2. กล้องบันทึกภาพ
3. ยานพาหนะ (รถยนต์)

4. อุปกรณ์เครื่องพิมพ์ เครื่องเขียน
5. อุปกรณ์การเดินป่าทางพื้นที่

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. วิธีการศึกษา

- 1.1 การศึกษาเชิงคุณภาพโดยการสำรวจและออกแบบสำรวจแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอน
- 1.2 การประชุมร่วมกับผู้ประกอบการท่องเที่ยว ชุมชนในพื้นที่ในจังหวัดแม่ส่องสอน
- 1.3 การศึกษาเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอนจากนักศึกษา ผู้ประกอบการท่องเที่ยวและชุมชนในพื้นที่

2. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวนค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย

แนวทางการดำเนินงานแบ่งออกเป็น 3 ระยะ

ระยะที่ 1

1. จัดประชุมทีมวิจัยเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยและเป้าหมายในการวิจัยและจัดเตรียมเอกสาร
2. รวบรวมข้อมูลและสภาพทั่วไปของจังหวัดแม่ส่องสอน
3. จัดเก็บข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีอยู่ในจังหวัดแม่ส่องสอน
4. ออกแบบแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เป้าหมาย (แหล่งท่องเที่ยวใหม่)
5. เก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ (แบบสอบถาม)

ระยะที่ 2

1. เก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ
2. วิเคราะห์ข้อมูลและสภาพทั่วไปของจังหวัดแม่ส่องสอน
3. วิเคราะห์สภาพของแหล่งท่องเที่ยวเดิมของจังหวัดแม่ส่องสอนที่มีอยู่
4. วิเคราะห์ถึงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอน
5. วิเคราะห์สภาพแหล่งท่องเที่ยวใหม่จากการสำรวจ

6. วิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มประชากรในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวใหม่
7. วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ประกอบการและมัคคุเทศก์ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน
8. วิเคราะห์สถานการณ์และความเป็นไปในภาคีการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน
9. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

ระยะที่ 3 จัดทำสรุปผลการดำเนินงานวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

จากคำตามและวัตถุประสงค์ของการวิจัยในบทที่ 3 เรื่อง ระเบียบวิธีวิจัย ผู้วิจัยและคณะกรรมการได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีอยู่ในจังหวัดแม่ส่องสอน แหล่งท่องเที่ยวที่ได้ดำเนินการสำรวจใหม่ตามพื้นที่เป้าหมายที่กำหนดไว้และได้ออกแบบสำรวจสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมและความต้องการบริโภคของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอน ทั้งที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย ชาวต่างประเทศ ชุมชนในพื้นที่ เป้าหมายในการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวใหม่และความคิดเห็นของผู้ประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอน โดยนำเสนอผลของการวิจัยดังนี้

1. พฤติกรรมการบริโภคและพฤติกรรมด้านการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอน
2. แหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมในจังหวัดแม่ส่องสอน
3. แหล่งท่องเที่ยวที่พบใหม่ในเส้นทางสำรวจตามพื้นที่เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้
4. ตอบคำถามวิจัย

1. พฤติกรรมการบริโภคและพฤติกรรมด้านการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอน

ผู้วิจัยได้ออกแบบสำรวจและแบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อเก็บข้อมูลในเรื่อง พฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอน ในการเก็บข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยได้จัดทำชุดแบบสอบถามความคิดเห็นของบุคคลกลุ่มเป้าหมาย 4 กลุ่ม คือ

1. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทย
2. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ
3. แบบสอบถามความคิดเห็นของชุมชนในพื้นที่เป้าหมายของเส้นทางการวิจัย
4. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอน

จากการวิเคราะห์ผลแบบสอบถามทั้ง 4 กลุ่ม ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้สรุปผลการตอบแบบสอบถามของแต่ละชุด เพื่อนำมาประมวลให้เห็นเป็นภาพที่แสดงออกถึงพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ อีกทั้งมุ่งมองของคนชุมชนในพื้นที่ เป้าหมายเด่นทางการวิจัยและความคิดเห็นของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวที่มีต่อนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ดังนี้

ผลการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ผู้วิจัยและคณะได้ดำเนินการสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ช่วงเดือน กันยายน พ.ศ. 2548 ถึง เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2549 จำนวน 400 คน (เป็นเพศชาย จำนวน 167 คน และเพศหญิง จำนวน 233 คน) ตามแบบสอบถามงานวิจัยความต้องการของนักท่องเที่ยวคนไทยและความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ข้อมูลจากตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งเดินทางมาจากจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย คือ กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน สุรินทร์ ตาก น่าน พิจิตร พิษณุโลก ขอนแก่น แพร่ สุโขทัย ตราด ชลบุรี ระยอง ชุมพรและจังหวัดแม่ฮ่องสอน ดังนี้

อายุของนักท่องเที่ยว อายุต่ำกว่า 15 ปี คิดเป็น 1.82 % อายุระหว่าง 15-24 ปี คิดเป็น 14.55 % อายุระหว่าง 25-34 ปี คิดเป็น 40 % อายุระหว่าง 35-44 ปี คิดเป็น 21.82 % อายุระหว่าง 45-54 ปี คิดเป็น 16.36 % อายุระหว่าง 55-64 ปี คิดเป็น 5.45 % และอายุระหว่าง 65 ปี ขึ้นไป คิดเป็น 0 %

สถานภาพ เป็นโสด คิดเป็น 34.54 % สมรส คิดเป็น 61.82 % และอื่นๆ 3.6 %
รายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็น 40 % ระหว่าง 10,000-14,999 บาท คิดเป็น 24 % ระหว่าง 15,000-29,999 บาท คิดเป็น 12 % ระหว่าง 30,000-44,999 บาท คิดเป็น 8 % ระหว่าง 50,000-69,999 บาท คิดเป็น 16 % ระหว่าง 70,000 ขึ้นไป คิดเป็น 0 %

อาชีพหลัก ผู้บริหาร คิดเป็น 3.57 % รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็น 7.14 % ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็น 17.86 % พนักงานบริษัท คิดเป็น 26.78 % นักเรียน/นักศึกษา คิดเป็น 7.14 % แม่บ้าน คิดเป็น 3.57 % เกษยtiny คิดเป็น 3.57 % เกษตรกร คิดเป็น 7.14 % อาชีพอิสระ คิดเป็น 19.64 % อื่น ๆ คิดเป็น 3.57 %

การศึกษา จบระดับมัธยมศึกษา คิดเป็น 11.67 % ระดับปวช/ปวส 25 % ปริญญาตรี 41.67 % สูงกว่าปริญญาตรี 15 % อื่น ๆ 6.67 %

การเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอน โดยวิธีการ เดินทางมาคนเดียว คิดเป็น 6.67 % มากับบริษัททัวร์ คิดเป็น 23.33 % มากับเพื่อนหรือครอบครัว คิดเป็น 33.33 % มากับหน่วยงาน คิดเป็น 10 % มาเพื่อการศึกษา คิดเป็น 5 % มาโดยทางเครื่องบิน คิดเป็น 13.33 % มาโดยรถโดยสารประจำทาง คิดเป็น 3.33 % อื่น ๆ คิดเป็น 5 %

ระยะเวลาในการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอน ระยะเวลา 1 วัน คิดเป็น 15.52 % 2 วัน คิดเป็น 20.69 % 3 วัน คิดเป็น 34.48 % 3-5 วัน คิดเป็น 17.24 % 5-9 วัน คิดเป็น 3.44 % มากราว 1 เดือน คิดเป็น 3.44 %

นักท่องเที่ยวทราบข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอนจากแหล่งข้อมูล จาก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย คิดเป็น 14.17 % บริษัทนำเที่ยว คิดเป็น 20 % เพื่อนหรือญาติ คิดเป็น 21.5 % หนังสือพิมพ์ /สิ่งพิมพ์/นิตยสาร คิดเป็น 15.83 % โทรทัศน์/วิทยุ คิดเป็น 10 % อินเตอร์เน็ท คิดเป็น 15 % อื่น ๆ คิดเป็น 2.5 %

แรงจูงใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอน คือ ค่าเดินทางถูก คิดเป็น 9.33 % ต้องการไปเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง คิดเป็น 45.33 % ต้องการไปซื้อสิ่งของ คิดเป็น 12. % ต้องการไปพักผ่อนประชุมสัมมนา คิดเป็น 16 % ติดต่อทางธุรกิจ คิดเป็น 8 % ต้องการไปเยี่ยมญาติ คิดเป็น 5.33 % อื่น ๆ คิดเป็น 4 %

สิ่งที่ประทับใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอน คือ ชมทิวทัศน์และสถานที่ต่าง ๆ คิดเป็น 30.71 % เทศกาลต่าง ๆ คิดเป็น 7.86 % วัฒนธรรม คิดเป็น 19.28 % ความมีน้ำใจของคนในจังหวัดแม่ส่องสอน คิดเป็น 15 % การเดินป่า คิดเป็น 6.43 % ชาวเขา คิดเป็น 18.57 % อื่นๆ คิดเป็น 2.14 %

จำนวนครั้งที่นักท่องเที่ยวได้เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอน จำนวน 1 ครั้ง คิดเป็น 41.07 % จำนวน 2 ครั้ง คิดเป็น 35.71 % มากราว 3 ครั้ง คิดเป็น 23.21 %

ความประสงค์ที่จะกลับมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอนอีกหรือไม่ ตอบว่าไม่ คิดเป็น 5.08 % ไม่แน่ใจ คิดเป็น 55.93 % จะกลับมาแน่นอน คิดเป็น 38.98 %

การสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอน พนว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในเรื่องต่าง ๆ ตามลำดับความสำคัญจากน้อยที่สุดไปมากที่สุด ดังนี้

ลำดับที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1.	การบริการของบริษัททัวร์	0 %	13.79%	41.38%	41.38%	3.45%
2.	ความประทับใจที่ได้ไป ท่องเที่ยวตามสถานที่ ท่องเที่ยวต่างๆ	0 %	0 %	20.68%	79.31%	6.70%
3.	ความรอบรู้ของมัคคุเทศก์ ท่องถิน	0 %	0 %	48.28%	51.72%	0 %
4.	การตีอสารของมัคคุเทศก์ ท่องถิน	0 %	0 %	44.82%	51.72%	3.44%
5.	สถานที่พัก	0 %	0 %	44.82%	51.72%	3.44%
6.	อาหาร / กํัตตาหาร	0 %	3.44%	62.06%	34.48%	0 %
7.	การบริการนักท่องเที่ยว	0 %	3.44%	62.06%	34.48%	0 %
8.	การเดินทาง	3.44 %	3.44%	58.62%	34.48%	0 %
9.	ค่าใช้จ่ายในการบริการ	0 %	10.34%	41.37%	44.48%	0 %
10.	การต้อนรับของคนใน ท้องถิน	0 %	10.34%	55.17%	31.03%	3.44%
11.	ชีวิตและความเป็นของคน แม่ฮ่องสอน	0 %	6.70%	65.51%	27.59%	0 %
12.	การบริการด้านสุขภาพ	0 %	10.34%	68.97%	20.69%	0 %
13.	ความโถดเด่นของ วัฒนธรรมท้องถิน	0 %	3.44%	48.27%	48.27%	0 %
14.	สิ่งแวดล้อมและภูมิ ประเทศ	0 %	344%	44.82%	44.82%	6.70%

ความคิดเห็น ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวชาวไทย

1. สิ่งที่นักท่องเที่ยวมีความประทับใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอน คือ
 1. ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นจังหวัดแม่ฮ่องสอน
 2. วิถีการดำเนินชีวิตของชนเผ่าต่าง ๆ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน
 3. แหล่งท่องเที่ยว ทิวทัศน์และภูมิประเทศ ภูมิอาณาเขตของจังหวัดแม่ฮ่องสอน
 4. อุปนิสัยใจคอและการมีน้ำใจต้อนรับนักท่องเที่ยวของคนจังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. ปัญหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่ควรแก้ไขในทศนะของนักท่องเที่ยว
 1. การคมนาคมและการขนส่งทั้งทางบกและทางอากาศ ความมีการปรับปรุงและเพิ่มเติมให้บินโดยสารมากขึ้น
 2. การประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบและสอบถามได้อย่างสะดวกขึ้น
 3. การปรับปรุงสถานที่แหล่งท่องเที่ยวให้มีความสะอาด
 4. ควรให้มีการจัดอบรมให้แก่ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวในเรื่องการเป็นเจ้าบ้านที่ดี
 5. จังหวัดแม่ฮ่องสอนควรมีการสำรวจและนำเสนอสถานที่แหล่งท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ๆ ให้แก่นักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น
 6. ควรสร้างถนนเข้าไปสู่พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอย่างสะดวกและทั่วถึง
 7. ควรมีร้านอาหารไว้รองรับนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ
 8. แหล่งท่องเที่ยวในเวลากลางคืนมีน้อย
3. ข้อเสนอแนะ
 1. ไม่ควรมีสิ่งปลูกสร้างขนาดใหญ่ในบริเวณที่มีแหล่งท่องเที่ยว
 2. ควรอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีที่ดีงามของจังหวัดแม่ฮ่องสอน
 3. ควรนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ทั้งกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยว

ผลการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

ผู้วิจัยและคณะได้ดำเนินการสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ช่วงเดือน กันยายน พ.ศ. 2548 ถึง เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2549 จำนวน 400 คน (เป็นเพศชาย จำนวน 177 คน และเพศหญิง จำนวน 223 คน) ตามแบบสอบถามงานวิจัยความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ซึ่งเดินทางมาจากประเทศต่าง ๆ ในโลก ได้เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน คือ ประเทศไทย สหรัฐอเมริกา เนเธอร์แลนด์ ฝรั่งเศส แคนาดา เยอรมันนี อังกฤษ ออสเตรเรีย ญี่ปุ่น นอร์เวย์ สวีเดน เบลเยี่ยม และประเทศไทยอิสลาเอล ดังนี้

อายุของนักท่องเที่ยว อายุต่ำกว่า 15 ปี คิดเป็น 6.25 % อายุระหว่าง 15-24 ปี คิดเป็น 28.12 % อายุระหว่าง 25-34 ปี คิดเป็น 37.5 % อายุระหว่าง 35-44 ปี คิดเป็น 12.5 % อายุระหว่าง 45-54 ปี คิดเป็น 6.25 % อายุระหว่าง 55-64 ปี คิดเป็น 6.25 % และอายุระหว่าง 65 ปีขึ้นไป คิดเป็น 3.12 %

สถานภาพ เป็นโสด คิดเป็น 54.54 % สมรส คิดเป็น 31.82 % และอื่นๆ 13.64 %

รายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 500 долลาร์ คิดเป็น 25 % ระหว่าง 501-1,000 долลาร์ คิดเป็น 12.5 % ระหว่าง 1,001-5,000 долลาร์ คิดเป็น 50 % ระหว่าง 5,001-10,000 долลาร์ คิดเป็น 8.33 % ระหว่าง 10,001 долลาร์ ขึ้นไป คิดเป็น 4.17 %

อาชีพหลัก ผู้บริหาร คิดเป็น 10 % รัฐราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็น 2.5 % ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็น 22.5 % พนักงานบริษัท คิดเป็น 2.5 % นักเรียน /นักศึกษา คิดเป็น 27.5 % แม่บ้าน คิดเป็น 10% เกษตร คิดเป็น 7.5 % อื่น ๆ คิดเป็น 17.5 %

การศึกษา จบระดับมัธยมศึกษา คิดเป็น 10 % ระดับปวช/ปวส 25 % ปริญญาตรี 56.67 % ปริญญาโท 26.67% ปริญญาเอก 3.33% อื่น ๆ 3.33 %

การเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยวิธีการ เดินทางมาคนเดียว คิดเป็น 36 % มา กับ บริษัท ทัวร์ คิดเป็น 1 % มา กับ เพื่อน หรือ ครอบครัว คิดเป็น 20 % มา กับ หน่วยงาน คิดเป็น 4 % มา เพื่อ การศึกษา คิดเป็น 1 % มา โดยทาง เครื่องบิน คิดเป็น 22 % มา โดยรถโดยสารประจำทาง คิดเป็น 12 % อื่น ๆ คิดเป็น 4 %

ระยะเวลาในการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ระยะเวลา 1 วัน คิดเป็น 16.67 % 2 วัน คิดเป็น 23.33 % 3 วัน คิดเป็น 20 % 3-5 วัน คิดเป็น 20 % 5-9 วัน คิดเป็น

13.33 % หากกว่า 1 เดือน คิดเป็น 10 %

นักท่องเที่ยวทราบข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอนจากแหล่งข้อมูลจาก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย คิดเป็น 16 % บริษัทนำเที่ยว คิดเป็น 20 % เพื่อนหรือ อินเตอร์เน็ต คิดเป็น 40 % หนังสือพิมพ์ /สิ่งพิมพ์/นิตยสาร คิดเป็น 8 % โตรทัศน์/วิทยุ คิดเป็น 4 % อื่นๆ คิดเป็น 12 %

สิ่งที่ประทับใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอน คือ ชมทิวทัศน์และ สถานที่ต่างๆ คิดเป็น 36.67 % เทศกาลต่างๆ คิดเป็น 3.33 % วัฒนธรรม คิดเป็น 13.33 % ความ มีน้ำใจของคนในจังหวัดแม่ส่องสอน คิดเป็น 16.67 % การเดินป่า คิดเป็น 13.33 % ชาวเขา คิดเป็น 11.67 % อื่นๆ คิดเป็น 5 %

จำนวนครั้งที่นักท่องเที่ยวได้เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอน จำนวน 1 ครั้ง คิดเป็น 73.33 % จำนวน 2 ครั้ง คิดเป็น 16.66 % หากกว่า 3 ครั้ง คิดเป็น 10 %

แรงจูงใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอน คือ ธรรมชาติ คิดเป็น 36.33 % ความเป็นคนมีน้ำใจของคนในท้องถิ่น คิดเป็น 11.67 % การให้บริการ ที่ดี คิดเป็น 10 % ประเพณีและวัฒนธรรมที่ดีงาม 13.33 % ความปลอดภัยในการท่องเที่ยว คิด เป็น 3.33 % ค่าใช้จ่ายที่เป็นธรรม คิดเป็น 5 % กิจกรรมด้านการท่องเที่ยว คิดเป็น 6.66 % สถานที่ พัก 13.53 % อื่นๆ 0.15 %

ความประสงค์ที่จะกลับมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอนอีกหรือไม่ ตอบว่าไม่ คิดเป็น 5.08 % ไม่แน่ใจ คิดเป็น 55.93 % จะกลับมาแน่นอน คิดเป็น 38.98 %

การสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวใน จังหวัดแม่ส่องสอน พ布ว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในเรื่องต่างๆ ตามลำดับความสำคัญที่น้อย ที่สุดไปหามากที่สุด ดังนี้

How would you rate the following aspects?

Please circle your choice:

1 poor ,5 excellent

Program	1	2	3	4	5
Tour company Tourist places	0%	0%	43.7%	37.5%	18.75%
Local guide knowledge	0%	0%	18.75%	31.25%	50%
Local guide ability to communicate	0%	0%	18.75%	37.05%	43.75%
Hotel accommodation	0%	0%	31.75%	37.75%	25%
Restaurant / food	0%	0%	37.5%	50%	12.5%
Tour company customer service	0%	0%	31.75%	56.25%	12.5%
Transportation	12.5%	31.5%	18.75%	37.5%	0%
Value for money / cost of service	0%	12.5%	31.5%	43.75%	12.5%
Availability of local services	0%	0%	25%	56.25%	18.75%
Nightlife The people	0%	12.5%	31.5%	43.75%	12.5%
Health services (if applicable)	0%	0%	13.5%	56.25%	6.25%
Attractiveness of local culture	0%	12.25%	25%	50%	12.25%
Attractiveness of local culture environment/geography	0%	0%	12.25%	50%	37.5%

ความคิดเห็น ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

- สิ่งที่นักท่องเที่ยวมีความประทับใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอน คือ
 - เป็นเมืองที่เล็ก มีประชากรน้อย เนียบสงบ การจราจรไม่ติดขัด
 - วิถีการดำเนินชีวิต วัฒนธรรมและประเพณีของชนผู้ต่างด้าว ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน
 - แหล่งท่องเที่ยว ทิวทัศน์และภูมิประเทศ ภูมิอากาศของจังหวัดแม่ฮ่องสอน
 - อุปนิสัยใจคอและการมีน้ำใจต้อนรับนักท่องเที่ยวของคนจังหวัดแม่ฮ่องสอน
 - ผลิตภัณฑ์ลินชาพื้นเมืองและของที่ระลึกสวยงาม

6. มีความโถดเด่นในด้านสถาปัตยกรรมและวัฒนธรรมของชาวไทยใหญ่
2. ปัญหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่ควรแก้ไขในทศวรรษของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ
1. การขนส่งทางบก เช่น รถแท็กซี่ รถตุ๊กตุ๊ก มีไม่เพียงพอ และไม่มีรถให้บริการในเวลากลางคืน
 2. ควรให้มีการจัดอบรมให้แก่ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวในเรื่องการการเป็นเจ้าบ้านที่ดีและทักษะในการใช้ภาษาสากลในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว
 3. ไม่ควรให้มีการสร้างรีสอร์ฟขนาดใหญ่ เพราะไม่เหมาะสมกับการเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงผสมภัย
 4. ไม่มีแหล่งท่องเที่ยวในเวลากลางคืน
 5. การเดินทางสู่แม่ส่องสอนลำบาก
 6. มีจำนวนเที่ยวบินเข้าสู่จังหวัดแม่ส่องสอนน้อย

ผลการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของชุมชน

ผู้วิจัยและคณะได้ดำเนินการสอบถามความคิดเห็นของชุมชนในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ตามพื้นที่เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งครอบคลุมทุกอำเภอของจังหวัดแม่ส่องสอน ผู้วิจัยและคณะได้กำหนดจำนวนกลุ่มเป้าหมายในการแสดงความคิดเห็นผ่านแบบสอบถามจำนวน 150 คน (เป็นเพศชาย จำนวน 90 คน และเพศหญิง จำนวน 60 คน) ตามแบบสอบถามงานวิจัยความต้องการของชุมชนเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว พฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ส่องสอน "ได้ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของชุมชนในอำเภอเมือง บุนยรุม แม่ลาน้อย แม่สะเรียง สนมey ปางมะผ้าและอำเภอปาย ดังนี้

อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม อายุต่ำกว่า 15 ปี คิดเป็น 0 % อายุระหว่าง 15-24 ปี คิดเป็น 13.04 % อายุระหว่าง 25-34 ปี คิดเป็น 36.23 % อายุระหว่าง 35-44 ปี คิดเป็น 21.17 % อายุระหว่าง 45-54 ปี คิดเป็น 15.94 % อายุระหว่าง 55-64 ปี คิดเป็น 5.80 % และอายุระหว่าง 65 ปีขึ้นไป คิดเป็น 7.24 %

สถานภาพ เป็นโสด คิดเป็น 60 % สมรส คิดเป็น 39 % และอื่นๆ 1 %

รายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็น 29.41 % ระหว่าง 5,001-10,000 บาท คิดเป็น 23.52 % ระหว่าง 10,001-15,000 บาท คิดเป็น 23.52 % ระหว่าง 15,001-20,000 บาท คิดเป็น 17.64 % ระหว่าง 20,001-25,000 บาท คิดเป็น 5.88%

อาชีพหลัก รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็น 9.68 % ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็น 4.84 % นักเรียน /นักศึกษา คิดเป็น 6.45 % แม่บ้าน คิดเป็น 8.06 % เกษตรน คิดเป็น 3.22 % เกษตรกร คิดเป็น 48.39 %

การศึกษา ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา คิดเป็น 53.05 % ระดับปวช/ปวส 7.57% ปริญญาตรี 15.15% สูงกว่าปริญญาตรี 3.03% อื่น ๆ 21.21 %

ท่านอาชีวอยู่ในชุมชน ต่ำกว่า 1 ปี คิดเป็น 1.50 % 2-3 ปี คิดเป็น 5.97 % 4-6 ปี คิดเป็น 7.46 % 7-10 ปี คิดเป็น 17.91 % มากกว่า 11 ปี ขึ้นไป คิดเป็น 67.16 %

มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชน คิดเป็น 94.20 % คิดว่าไม่เคยเห็นนักท่องเที่ยวเข้ามายังชุมชน คิดเป็น 5.80

การเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยวิธีการ เดินทางมาคนเดียว คิดเป็น 52.38 % มาด้วยรถยนต์ คิดเป็น 31.74 % มาด้วยเพื่อนหรือญาติ คิดเป็น 15.87%

นักท่องเที่ยวทราบข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนจากแหล่งข้อมูล จาก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย คิดเป็น 14.17 % บริษัทนำเที่ยว คิดเป็น 20 % เพื่อนหรือญาติ คิดเป็น 15.79% หนังสือพิมพ์/สิ่งพิมพ์/นิตยสาร คิดเป็น 6.58% โทรทัศน์/วิทยุ คิดเป็น 17.10 % อินเตอร์เน็ต คิดเป็น 18.42% อื่น ๆ คิดเป็น 15.79 %

ลิ่งที่ประทับใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน คือ ชนทิวทัศน์และสถานที่ต่าง ๆ คิดเป็น 30.71 % เทศกาลต่าง ๆ คิดเป็น 7.86 % วัฒนธรรม คิดเป็น 19.28 % ความมีน้ำใจของคนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน คิดเป็น 15 % การเดินป่า คิดเป็น 6.43 % ชาวเขา คิดเป็น 18.57 % อื่นๆ คิดเป็น 2.14 %

พื้นที่ในชุมชนมีความเหมาะสมกับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภท แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ คิดเป็น 37.30 % วัฒนธรรม 30.95 % เดินป่าฯลฯ 15.87 % เชิงนิเวศ 9.52 % อื่น ๆ 6.34 %

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของชุมชนต่อการท่องเที่ยว

ความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนที่นักท่องเที่ยวชอบมากท่องเที่ยว คือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีชื่อเสียง เช่น ถ้ำแก้วโภโนล ทุ่งบัวทอง อุทยานแห่งชาติหัวยน้ำดัง อุทยานแห่งชาติสาละวิน อุทยานแห่งชาติแม่น้ำเจ้า เป็นต้น

ในชุมชนแต่ละพื้นที่เป้าหมายมีแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในชุมชนที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น น้ำตก ถ้ำ เป็นต้น ในความต้องการของชุมชนในพื้นที่ต้องการให้หน่วยงานของรัฐเข้าสำรวจและหาแนวทางในการพัฒนา

ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยว

ผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่ชุมชนในห้องถินจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เป็นประเภทผ้าทอ ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เช่น น้ำมันงา ขนมจีน เครื่องจักสาน เครื่องเงิน ผลิตในชุมชน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว

1. ปัญหาของนักท่องเที่ยวที่ชุมชนพบเห็น คือ เรื่อง การลื่อสาร ไม่ชำนาญเส้นทางการท่องเที่ยว ที่พักไม่เพียงพอ การเดินทางไม่สะดวก แหล่งขาดการดูแลรักษา

2. ปัญหาและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ไม่เหมาะสม คือ การแต่งกายไม่เหมาะสม ขับรถเร็ว ขาดความเข้าใจในประเพณีและวัฒนธรรมของห้องถิน ขาดความเข้าใจในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและศูนย์กลางความหลากหลายทางชีวภาพ ขาดการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน มักคุยกันต่างถิ่นขาดความรู้เรื่องข้อมูลในห้องถิน

ข้อเสนอแนะ

ชุมชนมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาต่อการท่องเที่ยว คือ

1. จัดอบรมเรื่องการท่องเที่ยวให้แก่ชุมชนที่สนใจเรื่องการท่องเที่ยว
2. หน่วยงานของภาครัฐควรเข้ามาสำรวจแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวต่อไป
3. ต้องการให้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบผลิตภัณฑ์ของจังหวัดแม่อ่องสองที่เหมาะสมกับการตลาดในปัจจุบัน
4. ให้คำแนะนำแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับปฏิบัติตนในพื้นที่ของชุมชน

ผลการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเกี่ยวกับ แหล่งท่องเที่ยวและพฤติกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผู้วิจัยและคณะได้ดำเนินการสอบถามความคิดเห็นของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 120 คน (เป็นเพศชาย จำนวน 69 คน และเพศหญิง จำนวน 31 คน) ตามแบบสอบถามงานวิจัยความต้องการของผู้ประกอบการและความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมและแหล่งท่องเที่ยวในมุมมองของผู้ประกอบการและมัคคุเทศก์ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ข้อมูลจากตอบแบบสอบถามของผู้ประกอบการซึ่งได้มีการสอบถามความคิดเห็นในพื้นที่ทุกอำเภอของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ดังนี้

อายุของนักท่องเที่ยว อายุต่ำกว่า 15 ปี คิดเป็น 4.17 % อายุระหว่าง 15-24 ปี คิดเป็น 12.5 % อายุระหว่าง 25-34 ปี คิดเป็น 20.83% อายุระหว่าง 35-44 ปี คิดเป็น 20.83 % อายุระหว่าง 45-54 ปี คิดเป็น 16.67 % อายุระหว่าง 55-64 ปี คิดเป็น 20.83 % และอายุระหว่าง 65 ปีขึ้นไป คิดเป็น 4.17 %

สถานภาพ เป็นโสด คิดเป็น 30 % สมรส คิดเป็น 70% และอื่นๆ 3.6 %

รายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็น 45.45 % ระหว่าง 10,001-14,999 บาท คิดเป็น 9.09 % ระหว่าง 15,000-29,999 บาท คิดเป็น 9.09 % ระหว่าง 30,000-44,999 บาท คิดเป็น 27.27% ระหว่าง 50,000-69,999 บาท คิดเป็น 9.09 %

อาชีพหลัก โรงแรม คิดเป็น 12.5 % เกษท์へาส์ คิดเป็น 18.75 % ธุรกิจนำเที่ยว คิดเป็น 25 % มัคคุเทศก์ 31.25% ร้านอาหาร 6.25 % อื่น ๆ คิดเป็น 6.25%

การศึกษา จบระดับมัธยมศึกษา คิดเป็น 42.10% ระดับปวช/ปวส 36.84 % ปริญญาตรี 10.527 % สูงกว่าปริญญาตรี 10.52 %

ระยะเวลาในการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ระยะเวลา 1 วัน คิดเป็น 15.52 % 2 วัน คิดเป็น 20.69 % 3 วัน คิดเป็น 34.48 % 3-5 วัน คิดเป็น 17.24 % 5-9 วัน คิดเป็น 3.44 % มากกว่า 1 เดือน คิดเป็น 3.44 %

นักท่องเที่ยวทราบข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนจากแหล่งข้อมูลจาก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย คิดเป็น 14.17 % บริษัทนำเที่ยว คิดเป็น 25.80% เพื่อนหรือญาติ คิดเป็น 16.13% หนังสือพิมพ์ /สิ่งพิมพ์/นิตยสาร คิดเป็น 9.68% โทรทัศน์/วิทยุ คิดเป็น 12.90 % อินเตอร์เน็ท คิดเป็น 12.90% อื่น ๆ คิดเป็น 22.58 %

แรงจูงใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน คือ ค่าเดินทางถูก คิดเป็น 9.33 % ต้องการไปเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง คิดเป็น 45.33 % ต้องการไปซื้อสิ่งของ คิดเป็น 12. % ต้องการไปพักผ่อนประชุมสัมมนา คิดเป็น 16 % ติดต่อทางธุรกิจ คิดเป็น 8 % ต้องการไปเยี่ยมชมวัด คิดเป็น 5.33 % อื่น ๆ คิดเป็น 4 %

สิ่งที่ประทับใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน คือ เที่ยวชมธรรมชาติ คิดเป็น 33.33 % เดินป่าชมภูภัย คิดเป็น 17.54% วัดนันดรธรรม คิดเป็น 26.31% พักผ่อน 8.77 % การนิเวศ คิดเป็น 10.52 % ชาวเขา คิดเป็น 18.57 % ต้องการท่องเที่ยวตามชายแดน คิดเป็น 3.50 2.14 %

จำนวนครัวเรือนที่นักท่องเที่ยวได้เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 1 ครัวเรือน คิดเป็น 41.07 % จำนวน 2 ครัวเรือน คิดเป็น 35.71 % มากกว่า 3 ครัวเรือน คิดเป็น 23.21 %

ความประสงค์ที่จะกลับมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนอีกหรือไม่ ตอบว่าไม่ คิดเป็น 5.08 % ไม่แน่ใจ คิดเป็น 55.93 % จะกลับมาแน่นอน คิดเป็น 38.98 %

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการต่อนักท่องเที่ยว

ความคิดเห็นเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนยังมีอยู่อีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่ได้ดำเนินการสำรวจเพื่อนำเสนอเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ในการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนยังขาดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวที่เป็นรูปธรรมชัดเจนควรจัดให้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางชายแดน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว

1. นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนไม่เพียงพอ

2. ปัญหาของนักท่องเที่ยวที่ชุมชนพบเห็น คือ เรื่อง การลื่อสาร ไม่ชำนาญเส้นทางการท่องเที่ยว ที่พักไม่เพียงพอ การเดินทางไม่สะดวก แหล่งขาดการดูแลรักษา

3. ปัญหาและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว คือ การแต่งกายไม่เหมาะสม ขับรถเร็ว ขาดความเข้าใจในประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น ขาดความเข้าใจในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและดูแลรักษา ขาดการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน มักคุ�헶ก์ต่างถิ่น ขาดความรู้เรื่องข้อมูลในท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

ผู้ประกอบการมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ดังนี้

1. จัดอบรมเรื่องการท่องเที่ยวให้แก่ชุมชนที่สนใจเรื่องการท่องเที่ยว
2. หน่วยงานของภาครัฐควรเข้ามาสำรวจแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวต่อไป
3. ต้องการให้ทำการวิจัย เรื่อง รูปแบบผลิตภัณฑ์ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่เหมาะสมกับการตลาดในปัจจุบัน
4. ให้คำแนะนำแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับปฏิบัติตนในพื้นที่ของชุมชน
5. สิ่งที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจในการมาท่องเที่ยวในชุมชน คือ
 1. แหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ตามธรรมชาติ
 2. แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณีของชนเผ่าต่าง ๆ
6. ปัญหาของนักท่องเที่ยวที่พบเห็นได้ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวในแม่ฮ่องสอนไม่ชัดเจน การแก้ไข จึงขาดการวางแผนในการอยู่นานวัน

1. ขับรถเร็วในพื้นที่ชุมชน
2. แต่งกายไม่เหมาะสมหรือไม่สุภาพ
7. แหล่งท่องเที่ยวชุมชนแสดงความสนใจในกิจกรรมการท่องเที่ยวและต้องการให้เกิดกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชน และมีความต้องการให้หน่วยงานของภาครัฐเข้ามาดูแลหรือให้การสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชน

2. แหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

แหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีอยู่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนและมีการประชาสัมพันธ์เชิงชวนให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นประจำทุกปี ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทางศิลปวัฒนธรรมและทางประวัติศาสตร์ แยกออกเป็นจังหวัดต่างๆ ดังนี้

อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

อนุสาวรีย์พญาสิงหนาตรา ตั้งอยู่ต้นถนนบุนถุนประพาส ประวัติพญาสิงหนาตราฯ เดิมชื่อ ชานกะเล เป็นชาวไทยใหญ่ ได้รวบรวมผู้คนตั้งหมู่บ้านขึ้นชื่อว่า “บ้านบุนถุน” ต่อมากล่าวกันว่าเป็นเมือง ลังปี พ.ศ. 2417 จึงได้เปลี่ยนชื่อเป็นเมืองแม่ฮ่องสอนและพระเจ้าอินทิราภรณ์ที่

เจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ได้ยกบรรดาศักดิ์ขานกະເລເປັນພญาສິງຫາທຣາຂະແຕ່ງຕັ້ງໃຫ້ເປັນເຈົ້າມືອງແມ່ວ່ອງສອນຄນແຮກ

ວັດພຣະຫາດຸດຍກອງນູ່ ມີເລີຍວ່າ ວັດປລາຍດອຍ ອູ້ໃນບະຫຼາດເມື່ອງແມ່ວ່ອງສອນ ເປັນພຣະຫາດຸດຍມືອງຂອງຫາວັງຫວັດແມ່ວ່ອງສອນເປັນເຈົ້າສິດປະໄທໃໝ່ ຕັ້ງອູ້ບຸນດອຍກອງນູ່ ທາງທີ່ຄະຫຼວນຕະຫຼອນຕົວເມື່ອງແມ່ວ່ອງສອນເປັນບູ້ຈຳນີ້ສະຖານຸບ້ານຄູ່ມືອງທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດ ປະກອບດ້ວຍ ເຈົ້າ 2 ອົງກໍ ອົງກໍໃໝ່ສ້າງໂດຍ “ຈອງຕ່ອງສູ່” ເມື່ອ ພ.ສ. 2403 ສ່ວນເຈົ້າອົງກໍເລື່ອກສ້າງເມື່ອ ພ.ສ. 2417 ໂດຍ “ພญาສິງຫາທຣາຂະແຕ່ງຕັ້ງໃຫ້ເຈົ້າມືອງແມ່ວ່ອງສອນ ຈາກວັດພຣະຫາດຸດຍກອງນູ່ ສາມາດມອງເຫັນກຸນປະເທດເມື່ອງແມ່ວ່ອງສອນ ໄດ້ອ່ານ່າງໜັກເຈົ້າມືອງມີຄົນນາດຍາງເບື້ອງສູ່ພຣະຫາດຸດຍກອງນູ່ ຮະຢາທາງ ຮາວ 2 ກີໂລມெຕຣ ວັດນີ້ມີງານປະຈຳປີ ເຊັ່ນ ວັນປີໃໝ່ ວັນສັງກրານທີ່ ວັນອອກພຣມາຈະມືກາຮັດຕັກນາຕຣເທໂລວໂຮມະຕາມບັນໄດທາງລົງເຫາ

ວັດຫັວເວີ່ງທີ່ວັດກລາງເວີ່ງ ຕັ້ງອູ້ກລາງໃຈມືອງເປັນທີ່ປະດິມຫຼານຂອງພຣເຈົ້າພລາລະແ່ງພຣຸພຣຸປ່ຽນເຄື່ອງທີ່ຄົນນາດ ມີປະວັດວ່າຫລ່ອຈຳລອງຈາກ “ພຣມໜານຸນີ່” ພຣເຈົ້າພລາລະແ່ງອົງກໍຈົງປະດິມຫຼານອູ້ ດັນ ມືອງມັນຕະເລີຍ ປະເທດສາທາລະນະວັດສັງຄົມນີ້ມີຍາມໄລ້ຈອງໂພທຍ່າໄດ້ເດີນທາງໄປນິນຕໍ່ມາ ພຣເຈົ້າພລາລະແ່ງອົງກໍນີ້ມາໂດຍກາຮລ່ອເປັນທ່ອນ ທີ່ທັງໝາດ 9 ທ່ອນບຣຣຖຸກເຮືອເບື້ນມາຕາມແມ່ນໜ້າປາຍທາງດ້ານໜຸ້ບ້ານນ້ຳເພີ່ມຕົນແລ້ວມາປະກອບທີ່ວັດພຣນອນແລະນຳມາປະດິມຫຼານທີ່ວັດຫັວເວີ່ງ ຂາວແມ່ວ່ອງສອນອື່ນວ່າເປັນພຣຸພຣຸປ່ຽນາດໃໝ່ຄຸ້ມືອງອົງກໍໜຶ່ງ

ວັດຈອງຄຳ ເປັນວັດເກ່າແກ່ສ້າງເມື່ອ ພ.ສ. 2340 ເປັນສິດປະແບນໄທໃໝ່ ທີ່ແປລກຕາ ແລະ ຂົງຄາງມາກ ລັ້ງຄາງປ່ຽນພຣະນິກຕິວ່າ ເປັນຂອງສູງ ຜູ້ທີ່ປະທັບອູ້ຄວະຈະເປັນ ພຣມໜາກຍັຕີຍ ທີ່ຮູ້ອ້າວແທນພຣະສານາ ຈຶ່ງເປັນທີ່ປະດິມຫຼານຂອງຫລວງພ່ອໂໂຕ ບນາດໜ້າຕັກກວ້າງ 4.85 ເມືຕຣ ສ້າງເມື່ອ ພ.ສ. 2477 ໂດຍໜ້າມື້ອ້າວພ່າມ່າ ເປັນພຣຸພຣຸປ່ຽນາດໃໝ່ຄຸ້ມືອງອົງກໍໜຶ່ງ (ຫລວງພ່ອໂໂຕ) ທີ່ວິຫາວວັດສຸທັກນີ້ເທິງວຽກ

ວັດຈອງກລາງ ຕັ້ງຕິວັດຈອງຄຳ ກາຍໃນວິຫາມນີ້ແຕ່ນັ້ນຕັ້ງພຣຸພຣຸສິທິທິກິດຈຳລອງ ປຶດທອງເຫັນອ່ອງອ່ອງທີ່ອົງກໍ ນອກຈາກນີ້ມີສິ່ງທີ່ນ່າສັນໃຈ ເຊັ່ນ ຕຸກຕາແກະສັກໄມ້ ຮູ່ປັນແລະສັຕິວີເກີ່ວກັບພຣເວສັນດຣາດກ ຈຳນວນ 33 ຕ້າວ ທີ່ຈຳນຳມາຈາກປະເທດສາທາລະນະວັດສັງຄົມນີ້ມີຍາມໄລ້ທັງແຕ່ ພ.ສ. 2400 ກາພຈິຕຣກຣມແພ່ນກະຈົກເຮືອງພຣເວສັນດຣາດກແລະກາພພຸທປະວັດ ລວມກາພວິຊີວິຕ ຂອງຄົນສົມຍັນນີ້ຫລາຍກາພນີ້ຄຳບຣະຍາຍໃຫ້ກາພເປັນກາຍາເມີ້ນມາຮ່ວມເປັນຜົນມື້ອ້າງຈາກມັນຕະເລີຍ

ວັດພຣນອນ ຕັ້ງອູ້ເຊີງດອຍກອງນູ່ ເປັນທີ່ປະດິມຫຼານພຣນອນອົງກໍໃໝ່ ສິດປະແບນໄທໃໝ່ ຂາດຍາວ 12 ເມືຕຣ ຂົງຄາງມາກ ຕາມປະວັດເລ່າວ່າພຣະນາງເມື້ຍະ ຂາຍຂອງພญาສິງຫາທຣາສ້າງເບື້ອງ ກາຍໃນບຣິເວລມີຮູ່ປັ້ນສິງຫຼືໂຕທານາດໃໝ່ 2 ຕ້າວ ເຄີ່ງຫັກນີ້ຮ່ວ່າງທາງທີ່ຈະເບື້ອງໄປ

น้มสการพระราชกองญี่ เป็นสิ่งโตกที่มีลักษณะดงามและสมบูรณ์มากสร้างโดยพระนางเมี้ยง
ตัวหนึ่ง และโดยพญาสิงหนาตราชาตัวหนึ่ง ในบริเวณเดียวกัน ยังมีวัดอีก 2 วัด คือ วัดม่วงต่อและ
วัดก้าก่อ

วัดก้าก่อ (ภาษาไทย แปลว่า ดอกบุนนาค) เป็นวัดเก่าแก่ที่มีเมืองแม่ฮ่องสอน สร้างเมื่อ พ.ศ.
2433 มีลักษณะสถาปัตยกรรมที่งดงาม โดยเฉพาะที่มีหลังคาคลุมทางเดินตั้งแต่ ชุมทางเข้าไปสู่
ศาลา และมีต่ำราภยาไทยใหญ่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทยใหญ่กับเจ้าอนรำมังช่อ ปัจจุบันได้
แปลเป็นไทย โดย พระมหาบุญรักษา สุปัญโญ ท่านเจ้าอาวาสวัดนี้

หนองของคำ หนองน้ำกลางเมืองที่เกิดตามธรรมชาติ มีน้ำตลอดปี เป็นสถานที่พักผ่อน
หย่อนใจ และใช้เป็นสถานที่จัดงาน ประเพณีที่สำคัญ ๆ ของจังหวัด

ที่่อนผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ nabong จากตัวเมืองแม่ฮ่องสอนไปทางทิศใต้ประมาณ 12
กิโลเมตร เป็นเงื่อนขันสำน้ำแม่ลำมาด ผลิตกระแสไฟฟ้า เพื่อใช้ในตัวเมืองแม่ฮ่องสอน ในบริเวณ
ตัวเขื่อนมีศาลาพักผ่อน ท่ามกลางบรรยากาศที่ดี

บ่อน้ำร้อน nabong ตั้งอยู่ที่บ้าน nabong ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 12 กิโลเมตร เป็นบ่อ^{น้ำร้อนธรรมชาติ}

บ้านน้ำพียงดิน อยู่ในเขตตำบล nabong เป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวนิยมล่องเรือไปตามลำ
น้ำปาย จากบ้านห้วยเดื่อไปจนถึงบ้านน้ำพียงดิน ซึ่งติดต่อกับเขตประเทศไทยรัฐสังคมนิยม
เมียนมาร์ที่บริเวณ “พานั่นน้ำ” ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง โดยเรือหางยาว

เรือนประทับแรมปิงแอง จากตัวเมืองไปทางทิศใต้ประมาณ 5 กิโลเมตรตั้งอยู่ภายใน
ศูนย์โครงการพัฒนาตามพระราชดำริทำปิงแอง ซึ่งทำการทดลองเพาะปลูกพืชผลไม้ต่าง ๆ มีศูนย์
ปศุสัตว์ แยกไปทางซ้ายมือประมาณ 2 กิโลเมตร มีเรือนประทับแรมและพักผ่อนอธิบายกด ตั้งอยู่
บนเนินเขาเล็ก ๆ ด้านหน้ามีแม่น้ำปายไหลผ่านรอบ ๆ มีไม้ดอกไม้ประดับปลูกไว้อย่างสวยงาม
น้ำตกซู่ซ่า อยู่ในเขตบ้านสุยะ ตำบลห้วยพา เป็นน้ำตกที่ใหญ่จากออกเป็นทางยาว
ประมาณ 100 เมตร นานกันไปกับลำน้ำ

หมู่บ้านแม่ไวโคครเวฟ (บ้านยอดดอย) เป็นหมู่บ้านชาวเขาเผ่าม้ง อาศัยอยู่บนดอยสูงกว่า
ระดับน้ำทะเล 1,000 เมตร ความเป็นอยู่ย่ำงเรียบง่ายและรักษาประเพณีเดิมย่างเคร่งครัด เป็นสิ่ง
ที่นักท่องเที่ยวนำไปสัมผัส การเดินทางจากแม่ฮ่องสอนไปหมู่บ้านป่าลาน 32 กม. (เส้นทาง
แม่ฮ่องสอน-ขุนยวม) และเลี้ยวซ้ายขึ้นหมู่บ้าน ซึ่งเป็นทางสูงชันอีกราว 8 กม.

วนอุทยานคำปลา จากตัวเมืองแม่ฮ่องสอนไปทางทิศเหนือ 17 กิโลเมตรอยู่ที่บ้านห้วยพา
ตำบลห้วยพา ชมได้ทุกฤดูกาล บริเวณโดยรอบเป็นลักษณะและป่าเข้า คำปลา กว้างประมาณ 2 เมตร

ลึก 1.50 เมตร น้ำไหหลักถ้ำใต้ภูเขาตลอดเวลา และมีปลาตัวโต ๆ อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก เรียกชื่อว่า ปานมุง หรือ ปลาพлов เป็นปลา มีเกล็ดในวงศ์เดียวกับปลาคราฟ ไม่มีโครงถ้าทำ อันตราย เนื่องจากเชื่อว่าเป็นปลาเจ้า หากใครรับประทานแล้วจะต้องมีอันเป็นไป บริเวณถ้ำปลาได้ ปรับปรุงให้เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ

น้ำตกพนสือ อยู่ในเขตตำบลหมอกจำเปี้ย ตำบลเมืองไปตามทางขึ้นสู่ พระตำหนักปาง ทอง ประมาณ 26 กิโลเมตร น้ำตกมี 6 ชั้น ชั้นบนสุดอยู่ในป่าลึกเดินประมาณ 1 ชั่วโมง คือ น้ำตก แม่สะจกกลางถัดออกมานี่เป็นชั้นพยาขาว ผาลาด ผาเสือ ผาตั้ง ผาช่อง ชั้นที่คนนิยมเที่ยวมากที่สุด คือ ผาเสือ ซึ่งมีน้ำตกลงกระทบแผ่นหินกระเด็นเป็นฝอย สองข้างมีแผ่นหินลักษณะคล้ายเสือป่าดออยู่ เป็นจำนวนมาก น้ำตกตลอดปี แต่มากที่สุด ในช่วงเดือน กรกฎาคม – กันยายน การเดินทางสะดวก เป็นทางลัดยังตลอด

พระตำหนักปางทอง อยู่ในเขตตำบลหมอกจำเปี้ย เดินทางตามถนนสายห้วยขาน – บ้าน นาป่าแกะ เป็นทางขึ้นเขาตลอด เรื่องประทับแรมอยู่บนเขาสูงที่บ้านปางทอง ในโครงการพัฒนา พื้นที่สูงปางทอง มีทิวทัศน์สวยงาม สามารถไปสู่หมู่บ้านแม้ว่าน้ำป่าแกะ ต่อจาก หมู่บ้านแม้วนี้จะสามารถไปถึงบ้านแม่อ้อมหมู่บ้านชาญเดน ไทยกับเมียนมาร์ และมีกองกำลังพล 93 ตั้งอยู่เป็นบริเวณที่สูงอากาศเย็น มีทิวทัศน์สวยงามและปลูกชามาก

อำเภอปางมะผ้า

สถานศึกษารรรนชาติ และสัตว์ป่าถ้ำน้ำลำอด ที่ตำบลถ้ำลำอด ห่างจากตัวเมืองแม่ฮ่องสอน ประมาณ 77 กิโลเมตร ตามทางหลวงสาย 1095 (ปางมะผ้า-ปาย) หลักกิโลเมตร 138-139 แยก ซ้ายเข้าไปตามทางบ้านถ้ำลำอดอีก 9 กิโลเมตร เป็นแหล่ง โบราณคดีสำคัญ ปัจจุบัน อยู่ในความ ดูแลของเขตวิทยาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มแม่น้ำปาย มีสถานที่น่าสนใจ คือ “ถ้ำลำอด” ซึ่งมีคำห้วยชื่อ น้ำ ลา ไหหลอดภูเขาไปอีกด้านหนึ่ง ทำให้เกิดเป็นถ้ำที่มี หินงอกหินย้อยสวยงาม และพจนครีองนือ เครื่องใช้โบราณ สันนิษฐานว่ามีอายุประมาณ 2,000 ปี ถ้ำยาวประมาณ 1 กิโลเมตร มีห้องโถง ใหญ่ 3 ห้อง คือ “ถ้ำเส้าหินหลวง” “ถ้ำตุ๊กตา” และด้านหนึ่งของถ้ำมีภาพเขียนสมัยก่อน ประวัติศาสตร์ เป็นถ้ำที่กวางและயาวที่สุดในถ้ำลำอด ถ้ำสุดท้าย “ถ้ำผีแม่น” นอกจากหินงอกหิน ย้อย แล้วยังพบเศษภาชนะดินเผา ซีกฟัน กระดูกของมนุษย์ เมล็ดพืช เครื่องมือหิน รวมทั้ง “โลงผี แม่น” มีลักษณะเป็นท่อนไม้ส่วนกลาง เป็นร่องคล้ายรือ หรือร่องใส่อาหารสัตว์เลี้ยง มีขนาดเล็ก และใหญ่ ลูกรวงอยู่บนคานเสา 4-6 ต้น ตั้งกับพื้นถ้ำ ที่จะเป็นช่องเพื่อสอดคานไว้พาดโลงผีแม่น

การเข้าชมสำนักงานได้ทุกวัน ระหว่าง 08.00-17.00 น. แต่ไม่สามารถเข้าชมองค์กร
เนื่องจากภายในสำนักงานต้องใช้ผู้นำทางพร้อมตะเกียงเจ้าพายุ มีค่าบริการ 100 บาทต่อผู้นำทาง 1 คน การชมสำนักงานจะเป็น 2 ชั่วโมง เรากล่าว 2 สำนักงาน คือสำนักงานหลักและสำนักงานหางด้วยการชมสำนักงานจะต้องล่องแพผ่านธารน้ำลาดภัยในสำนักงานโดยแพของชาวบ้าน บริเวณป่าสำนักงานลิดเป็นแหล่งคุนก ซึ่งมีป่ายนกอกรุดไว้เป็นระยะๆ เดินชมองค์กรได้ บริเวณที่ทำการมีบ้านพักและอนุญาตให้ตั้งเต้นที่พักเรมได้ โดยติดต่อโดยตรง ณ หน่วยบริการภัยในสถานศึกษารัฐบาลและสัตว์ป่าสำนักงานลิด

ในเขตอำเภอปางมะผ้า ยังมีสำนักอักษะสำนัก สำนักเพื่อการท่องเที่ยวสำนักปางคำ สำนักชี้ฟ้าสำนักอนุรักษ์ธรรมชาติฯ ฯ แต่สำนักเหล่านี้ยังไม่สะดวกและการเดินทางลำบาก สำนักงานแห่งลักษณะมาก จะเหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยงที่รักการผจญภัยและชอบธรรมชาติอย่างแท้จริงเท่านั้น

อำเภอปาย

วัดกลาง ออยู่ในตำบลลิวียง ได้ มีพระเจดีย์ศิลปะไทยใหญ่ประดิษฐานอยู่กลางลานวัด และมีเจดีย์ทรงมูลรายล้อมโดยรอบ ให้เจดีย์เป็นซุ้มประดิษฐานพระพุทธรูปประจำวันหนึ่งอูฐานเจดีย์องค์ใหญ่เป็นมวนทับปอดมงกุฎที่สวยงาม

วัดน้ำสูตร อยู่ที่หมู่ 5 ตำบลลิวียง ได้ จากตัวอำเภอไปทางทิศตะวันตก 3 กิโลเมตร เป็นที่ประดิษฐานของเจ้าพ่ออุ่นเมือง พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ ทำด้วยโลหะทองสัมฤทธิ์ หน้าตักกว้าง 28 นิ้ว สูง 30 นิ้ว พระเศียรสร้างบนเบ็คปิดได้และมีน้ำขังอยู่ เป็นพระพุทธรูปสิ่งห้าม อายุประมาณ 500 ปี เมื่อ พ.ศ. 2515 มีพระธุดงค์จากอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ไปนมัสการและพบว่ามีน้ำขังอยู่ ภายหลังคนหลังไหลงมาบนน้ำไปลักษณะน้ำในพระเศียรมีลักษณะซึ่งคลอด

นอกจากนี้ยังมีเจดีย์อนุสรณ์สถานพระนางสุพรรณกัลยา พระเจษฐภคินีของ สมเด็จพระนเรศวรมหาราชน ในบริเวณวัด

น้ำตกหนองแวง ห่างจากอำเภอปาย 8-9 กิโลเมตร อยู่ที่หมู่ที่ 4 บ้านหนองแวง ต.แม่นา เติง เดินทางโดยรถยกได้สะดวก มีหมู่บ้านชาวเขาเผ่ามูเซอแดงอยู่บริเวณใกล้เคียง รอบน้ำตกมีป่ายางร่นรื่น ใกล้กันเป็นน้ำตกน่วงสร้อย

น้ำตกแม่เย็น อยู่ที่หมู่บ้านแม่เย็น ตำบลแม่อี้ จากอำเภอปายประมาณ 7 กิโลเมตร เป็นน้ำตกสูง 3 ชั้นและสวยงามที่สุดของอำเภอ ต้องเดินเท้าเข้าไป 3-5 ชั่วโมง

กองแคน อยู่ในเขตบ้านร่องแห่งง ห่างจากอำเภอ 7 กิโลเมตร เป็นหน้าผาสูงที่ลูกคัด เช่า บริเวณกว้างประมาณ 5 ไร่เศษ และอยู่ติดกับเส้นทางสายแม่มาลัย – ปาย สามารถเดินทางไปท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล

ไปปั่นนำร่องท่าปาย อยู่ในห้องที่ตำบลแม่รี้ ตามทางหลวงหมายเลข 1095 (ปาย – แม่มาลัย) บริเวณหลักกิโลเมตรที่ 87-88 แยกซ้ายเข้าไปอีก 2 กิโลเมตร ตามทางเข้าบ้านท่าปาย สภาพของป่าปั่นนำร่อง มีไอน้ำร้อนปักคลุนพื้นที่ และนำร่องไหลทั่วบริเวณกว้าง บางจุดความร้อนประมาณ 80 องศาเซลเซียส และรอบ ๆ เป็นป่าไม้สักที่สมบูรณ์มาก ภายในบริเวณอนุญาตให้ตั้งเต็นท์พักแรมได้ แต่ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกใดๆ

ไปปั่นนำร่องเมืองแปง อยู่ในเขตบ้านเมืองแปง ตำบลเมืองแปง เป็นบ่อน้ำพุร้อนขนาดใหญ่ ห่างจากอำเภอปาย 28 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 1095 (ปาย – แม่มาลัย) และแยกเข้าสาย 1265 ขามเมื่อ บริเวณหลักกิโลเมตรที่ 85 – 86 ใกล้หนองพิทักษ์และรักษาป่าแม่ปิง อุณหภูมิของน้ำร้อนสูงถึง 95 องศาเซลเซียส

น้ำพุร้อนเมืองแปง อยู่บริเวณบ้านเมืองแปง ตำบลเมืองแปง เป็นบ่อน้ำพุร้อนขนาดใหญ่ ห่างจากอำเภอปายประมาณ 35 กิโลเมตร อุณหภูมน้ำร้อนถึง 95 องศาเซลเซียส

น้ำพุร้อนปั่นร้อน อยู่บริเวณบ้านท่าปาย ตำบลแม่รี้ ห่างจากอำเภอปาย 12 กิโลเมตร อุณหภูมน้ำร้อนจัด สามารถเดินทางเข้าท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล

หมู่บ้านมูซอยะ ปี๊ อยู่ที่บ้านหม้อแปง ตำบลแม่นาเติง ชาวบ้านมีวิถีชีวิตที่ยังคงรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของป่าไว้ เดินทางได้โดยรถยนต์ ตามเส้นทางน้ำตกหม้อแปง

เจดีย์พระธาตุแม่เย็น อยู่ที่บ้านแม่เย็น ตำบลแม่รี้ เป็นเจดีย์ที่สร้างสมัยใดไม่ปรากฏ ตั้งอยู่บนเนินสูง และเมื่อขึ้นไปจะมองเห็นทิวทัศน์ของอำเภอปายได้ทั่วถึง เป็นจุดสังเกตของผู้โดยสารเครื่องบินว่าเป็นเขตอำเภอปายแล้ว

หัวใจอกหัวใจ แหล่งอนุรักษ์ต้นน้ำหัวใจจากหัวใจ อยู่บริเวณป่าแม่ยะ ตำบลแม่รี้ มีการปลูกดอกไม้มีเมืองหนาวหลายชนิด ตั้งอยู่บนภูเขาและมีทิวทัศน์สวยงาม ห่างจากอำเภอปาย 43 กิโลเมตร เนรมะแก่การท่องเที่ยวในฤดูหนาว

อุทยานแห่งชาติหัวใจน้ำดัง ห่างจากอำเภอปาย 40 กิโลเมตร ตั้งอยู่ที่หมู่ 7 ตำบลเวียงเหนือ ติดเขตอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นที่ตั้งโครงการพัฒนาต้นน้ำของกรมป่าไม้ มีการปลูกพืชไม้ดอกเมืองหนาว เป็นที่ท่องเที่ยวที่สวยงาม เดินทางไปท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล และมีบ้านพักบริการ

อำเภอชุมยวน

วัดต่อแพ เป็นวัดเก่าแก่ ตั้งอยู่ที่บ้านต่อแพ ตำบลแม่เงา ห่างจากตลาดชุมยวน 7 กิโลเมตร อยู่ฝั่งขวาของลำน้ำยวน มีวิหารขนาดใหญ่แบบพม่าที่วิจารษาภานุและมีเจดีย์ทรงมอญ ด้วย ตามประวัติเล่าว่าบันริเวณนี้เคยเป็นที่พักและรวมไม้ซุง นักต่อแพได้พร้อมใจกันสร้างวัดขึ้น แล้วให้ชื่อว่า “วัดต่อแพ”

ศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่นอำเภอชุมยวน ตั้งอยู่บันริเวณตรงข้ามวัดม่วงต่อ ตามทางหลวงหมายเลข 108 หลังกิโลเมตรที่ 200 เป็นศูนย์รวมศิลปหัตถกรรมของชาวไทยใหญ่และชาวไทยภูเขาผู้ต่างๆ ตลอดจนเครื่องมือของทหารญี่ปุ่นที่เดินทัพมาในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 มีการจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองด้วย เปิดวันจันทร์ – ศุกร์ เวลา 08.00 – 16.00 น.

ทุ่งบัวต่องดอยแม่อุค้อ อยู่เขตบ้านแม่สุรินทร์ ตำบลแม่ยวน้อย มีพื้นที่ครอบคลุมบริเวณประมาณ 1,000 ไร่ อยู่ในโครงการพัฒนาป่าไม้ที่สูง หน่วยที่ 5 กองอนุรักษ์ฯ ดอยบัวต่องในช่วงเดือนพฤษภาคม – ต้นเดือนธันวาคม จะบานเหลืองสะพรั่งทั้งภูเขาที่ความสวยงามมาก

อุทยานแห่งชาติน้ำตกแม่สุรินทร์ ครอบคลุมเขตอำเภอชุมยวนและอำเภอเมือง มีเนื้อที่ 247,875 ไร่ ประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2542 มีจุดเด่นที่น่าสนใจ ดังนี้ ที่ทำการอุทยานแห่งชาติน้ำตกแม่สุรินทร์ ตั้งอยู่ในเขต อำเภอเมือง มีบริการบ้านพักและอนุญาตให้นำเต้นท์ไปตั้งค่ายพักแรมได้

โครงการอนุรักษ์สัตว์ป่า – รักษายันต์ไม้ เป็นโครงการเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ประกอบด้วยกรงเพาะเลี้ยงและอนุบาลสัตว์ป่า พันธุ์ไม้ประจำถิ่นและเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจด้วย

น้ำตกแม่สุรินทร์ อยู่ในเขตบ้านแม่สุรินทร์ ตำบลแม่ยวน้อย อำเภอชุมยวน การเดินทางใช้ทางหลวงหมายเลข 108 ถึงชุมยวน และเข้าไปน้ำตกแม่สุรินทร์ ประมาณ 50 กิโลเมตร เป็นน้ำตกที่สวยงามมาก น้ำตกจากหน้าผาสูงประมาณ 100 เมตร

หนองเชี่ยว มีลักษณะเป็นพื้นราบบนสันเขางามและมีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ตามธรรมชาติ มีห้วยปากคลุ่มเดิมพื้นที่ เดินทางจากน้ำตกแม่สุรินทร์ไปหนองเชี่ยวประมาณ 12 กิโลเมตร เป็นถนนลูกรังใช้ได้เฉพาะฤดูแล้งเท่านั้น

น้ำตกแม่อุค้อ อยู่บันริเวณดอยแม่อุค้อ ใกล้ทุ่งบัวต่อง เป็นน้ำตกชั้นเดียวสูง ประมาณ 30 เมตร ตอกจากการร่องหินขนาดใหญ่ ตอนกลางของสายน้ำ มีร่องหินกว้างสามารถเดินเข้าไปชมม่านน้ำตกได้

บ่อนำร่องหนองแห้ง ออย่เขตบ้านหนองแห้ง ตำบลเมืองป้อม ห่างจากอำเภอ ประมาณ 25 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 108 (ขุนยวม-แม่ลาน้อย) แยกซ้ายบริเวณหลักกิโลเมตรที่ 174 ข้างโรงเรียนบ้านหนองแห้งตรงเข้าไป 1 กิโลเมตร

อำเภอแม่ล้าน้อย

ถ้ำแม่หู ออยู่ในเขตบ้านป่าหมาก ตำบลแม่ล้าน้อย จากอำเภอไปทางทิศตะวันออก 7 กิโลเมตร แยกจากทางหลวงหมายเลข 108 ทางเข้าเหมืองแร่ เอส.พี.ไมน์นิ่ง ถ้ำลึกประมาณ 15 เมตร มีหินงอกหินยื่นที่สวยงามมาก

บ่อนำร่องแม่หู ออยู่ในเขตตำบลแม่ล้าน้อย ติดกับเหมืองแร่ เอส.พี.ไมน์นิ่ง ฝั่งหัวแม่หู เป็นบ่อน้ำร้อนที่มีความร้อนสูงต้มไข่สุกได้

น้ำตกดาวดึงส์ ออยู่ในเขตบ้านทุ่งร่องทอง ตำบลแม่ล้าน้อย ห่างอำเภอ 6 กิโลเมตร เป็นน้ำตกที่สวยงามแห่งหนึ่ง

หมู่บ้านละว้า (ลัวะ) ห่างจากอำเภอ 32 กิโลเมตร บ้านแม่ลอบูน ตำบลหัวยห้อม เป็นหมู่บ้านเขตติดต่อระหว่างแม่เจ่น จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอแม่ล้าน้อยและอำเภอแม่สะเรียง มีวัฒนธรรมแตกต่างไปจากชาวไทยภูเขาเผ่าอื่น ๆ และโดยที่ตั้งอยู่บนดอยสูง มีทิวทัศน์ที่สวยงาม การคมนาคมสะดวก

บ้านกะหรี่ยงหัวยห้อม ห่างจากบ้านละบูน ประมาณ 4 กิโลเมตร รายภูมิคร่ำครั้ดในศาสนามและสุภาพอ่อนโยน เป็นที่ตั้งศูนย์พัฒนาชาวเขา รายภูมิได้รับการพัฒนาให้ทำฟ้าจากบนแกะ ปลูกไม้ผลเมืองหนาว เป็นหมู่บ้านตัวอย่างของชาวเขาโดยทั่วไป

บ้านกะหรี่ยงแม่สะก้าว ออยู่ในเขตตำบลท่าหาปุ่น ห่างจากอำเภอ 13 กิโลเมตร ปลูกบ้านเรือนตามเชิงเขา คุ้งแล้งเห็นดอกไม้ป่าเป็นสีสัน สวยงาม มีแหล่งน้ำตกใกล้หมู่บ้านใช้เป็นที่พักผ่อนได้เป็นอย่างดี รายภูมิหมู่บ้านนี้รักษามรรยาตและวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ได้มาก

อำเภอแม่สะเรียง

วัดกิตติวงศ์ ตั้งอยู่ในเขตสุขาภิบาลแม่สะเรียง เป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุที่พระครุภัตตินามาจากวัดครรภารตน์ จังหวัดเชียงใหม่ และมีคันธีร์โบราณ คันพับในถ้ำพาแดง ริมฝั่งแม่น้ำสาละวิน เมื่อ พ.ศ. 2511 จารึกประวัติศาสตร์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของล้านนากับพม่า

วัดจองสูง หรือ วัดอุทธารามณ์ ตั้งอยู่ในตัวอำเภอแม่สะเรียง สร้างเมื่อ พ.ศ. 2381 เดิมมีเจ้าอาวาสเป็นไทยใหญ่ เมื่อปี พ.ศ. 2431 ถูกไฟไหม้ และได้บูรณะขึ้นใหม่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2439

ภายในวัดมีเจดีย์ทรงมอญเก่าแก่กว่า 100 ปี อよู่ 3 องค์ เจดีย์ด้านตะวันตกสร้างเมื่อ ต้นรัชกาลที่ 6 องค์กลางสร้างเมื่อได้ไม่ปรากฏ เชื่อว่าเป็นที่ประดิษฐานพระธาตุ ส่วนองค์ด้านตะวันออกเป็นเจดีย์ 7 ยอด

วัดครึญญาเรือง ตั้งอยู่ใกล้กับวัดจองสูง มีลิ้งที่น่าสนใจ ได้แก่ โบสถ์รูปทรงพม่าซึ่งกลุ่มคนลາຍชาวบ้าน

วัดแสนทอง ตั้งอยู่ในตัวอำเภอแม่สะเรียง มีลิ้งสำคัญ กือ พระแสนทอง พระพุทธรูปปางมารวิชัย หล่อด้วยทองสัมฤทธิ์ ศิลปะเชียงแสนที่ดีมากของที่นี่ และวัดนี้ยังมีพระพุทธสิหิงค์ ชาวบ้านเรียกว่า “พระเพชร” หรือ “พระสิงห์หนึ่ง” เป็นที่การพักและการขอพรของชาวเมือง ผู้สนใจจะติดต่อพระภิกษุในวัดเพื่อขอชนม์ได้

วัดขอมทอง ตั้งอยู่ห่างจากตัวอำเภอ 1 กิโลเมตร ตามเส้นทางแม่สะเรียง-สบเมย แยกซ้ายมือบริเวณสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เป็นทางลูกรังขึ้นภูเขา

ทุ่งคอกบัวต้องดอยแม่เทา อยู่ริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 108 ตรงหลัก กิโลเมตรที่ 84 เบทคำบลแม่เทา เป็นที่ตั้งของศูนย์พัฒนาและส่งเสริมอาชีวศึกษา มีภูมิประเทศที่ดีมากและทุ่งบัวต้อง จะบานสะพรั่งในเดือนตุลาคม – ธันวาคม

บ้านกะเหรี้ยงพะนະลอ อยู่ในเขตคำบลบ้านกาด ห่างจากตลาดแม่สะเรียง 3 กิโลเมตร ชาวบ้านมีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่น่าสนใจ มีการทำผ้าและทำลิ้งประดิษฐานของผู้ไวน้ำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวด้วย

พระธาตุขอมมอญ อよู่ที่หมู่ที่ 9 ตำบลบ้านกาด เป็นปูชนียสถานเจดีย์เก่าแก่ ถือกันว่าเป็นพระธาตุศักดิ์สิทธิ์และมีงานฉลองในเดือนกรกฎาคมของทุกปี

ถ้ำเจ้า อよู่ที่หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านกาด ห่างจากอำเภอประมาณ 4 กิโลเมตร ภายในถ้ำมีพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ประดิษฐานอยู่

อุทยานแห่งชาติสาละวิน ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำสาละวิน ซึ่งก็น้ำตกและห้วยใหญ่กันเมียนมา ครอบคลุมพื้นที่บริเวณป่าแม่ยวนฝั่งขวาและป่าสาละวิน ในท้องที่ตำบลเส้าหิน ตำบลบ้านกาด ตำบลแม่คง อำเภอแม่สะเรียง และตำบลแม่สามแอบ อำเภอสบเมย มีพื้นที่ประมาณ 721.52 ตารางกิโลเมตร หรือ 450,950 ไร่

การเดินทางมีรถโดยสารสายอำเภอแม่สะเรียง-บ้านสามแอบ บริการหรือเช่ารถจากอำเภอแม่สะเรียงไปยังบ้านแม่สามแอบ ระยะทาง 46 กิโลเมตร จากนั้นล่องเรือ จากบ้านแม่สามแอบไปตามแม่น้ำสาละวิน ประมาณครึ่งชั่วโมง โดยเรือของชาวบ้าน ราคาเหมาลำจากที่ทำการ อุทยานฯ จะเห็นทิวทัศน์ของลำน้ำสาละวินและฝั่งพม่าได้ และหน้าที่ทำการอุทยานฯ มีหาดรายสีขาว

ละเอียดสวยงาม อีกไปทางทิศเหนือจะเป็นบ้านท่าตาฝั่ง มีหาดรายสายอีกแห่งหนึ่ง เรียกว่า “หาดแท่นแก้ว” และยังมีทรัพยากรที่สำคัญและมีค่า อันได้แก่ พันธุ์ไม้ป่า เป็นไม้สัก ไม้แดง ไม้เต็ง และสัตว์ป่านานาชนิด

อำเภอสนมเมย

แม่สามແລນ เป็นชื่อหมู่บ้าน ตั้งอยู่ ริมแม่น้ำสาละวิน หรือแม่น้ำคง อยู่ในเขตตำบลสนມเมยห่างจากตัวอำเภอสนมเมย 62 กิโลเมตร ตามเส้นทางหมายเลข 1086 เป็นที่นิยม ไปล่องเรือตามลำน้ำสาละวิน ฝั่งตรงข้ามเป็นเขตพม่า บางช่วงมีหาดรายขาวสะอาด ช่วงที่ล่องเรือ คือช่วงแม่สามແລນถึงสนมเมย ซึ่งเป็นจุดที่แม่น้ำเมยไหลมาบรรจบกับแม่น้ำสาละวิน และช่วง แม่สามແລນถึงอำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

บ้านแม่สามาหลวง หมู่บ้านสวยงามอยู่เขตตำบลสนมเมย เป็นหมู่บ้านชาวเขาที่ตั้งอยู่กลางหุบเขา จากที่ตั้งอำเภอสนมเมยถึงหมู่บ้าน 32 กิโลเมตร เป็นทางรถยนต์ 27 กิโลเมตร และทางเดินเท้า 5 กิโลเมตร

ล่องแก่งแม่เจ้า บ้านแม่เจ้า ตำบลแม่สาวด เป็นที่เหมาะสมสำหรับล่องแพเพื่อผจญภัยอย่างแท้จริง สภาพสองฝั่งเป็นธรรมชาติที่คงสภาพที่ดีเยี่ยม นอกจากนี้ยังมีที่จอดรถป้ายวย ระยะทางจากอำเภอทั้งทางรถยนต์และทางน้ำถึงบ้านสนอุ่น โล๊ะ 35 กิโลเมตร

น้ำตกแม่ริด อยู่ในเขตหมู่ที่ 1 ตำบลลอกองก้อย เป็นน้ำตกขนาดกลาง ที่ยังคงสภาพธรรมชาติไว้ครบถ้วน มีน้ำไหลตลอดปี ระยะทาง 58 กิโลเมตร โดยทางรถยนต์และเดินเท้า 3 กิโลเมตร

ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและการละเล่นของจังหวัดแม่อ่องสอน

งานกิจกรรมและประเพณี

งานมีองสามหนอก จัดขึ้นทุกปี ระหว่างวันที่ 1-7 กุมภาพันธ์ โดยมีการอกร้านจากทั้งหน่วยราชการ เอกชน และองค์กรต่าง ๆ รวมทั้งการแสดงมหรสพรื่นเริงเพื่อประชาชนในท้องถิ่น ได้เพลิดเพลินกับกิจกรรมต่าง ๆ ในงานมีการแสดงของชาว夷ฯต่าง ๆ ในจังหวัดแม่อ่องสอนที่น่าสนใจ

งานเทศบาลชุมชนบ้านรักไทย จัดในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ บริเวณหมู่บ้านรักไทยหมู่ 6 ตำบลหมอกคำจำเปี้ย อำเภอเมือง หมู่บ้านรักไทยเป็นหมู่บ้านชายแดน รายล้อมวิเชพปลูกชาเป็นหลัก มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปเที่ยวเป็นจำนวนมาก การจัดงานเพื่อเป็นการสนับสนุนผู้ปลูกชา และส่งเสริมการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน ในงานมีการขี่ม้ารอบหมู่บ้านเที่ยวชมธรรมชาติ ชิมชาชั้นดี ช嫣

การแสดงจากชาวจีนยูนาน และการละเล่นพื้นบ้าน รวมทั้งสามารถรับประทานอาหารจีนยูนาน รสเลิศได้ด้วย

ประเพณีปอยส่างลอง หรือ ประเพณีบรรพชาสามเณร ตามประเพณีชาวไทยใหญ่ ซึ่งถือว่าได้กุศลแรงกว่าการอุปสมบทพระภิกษุ จึงจัดอย่างยิ่งใหญ่ ช่วงเดือนมีนาคม เมษาคม และพฤษภาคม เด็กที่จะบรรพชาเรียกว่า “ส่างลอง” จะโภนผอมแต่ไม่โภนคิว แล้วแต่กาญประดับประดาด้วยเครื่องประดับอันมีค่า เช่น สวมสร้อยกำไล แหวน และใช้ผ้าโพกครียะแบบเมียนมาร์ สวมถุงเท้ายาว นุ่งโสรอง ท庵เป็นขา Feyn กว่าทากาปาก ทั้งนี้เชื่อกันว่า พระพุทธเจ้ามีฐานะเป็นกษัตริย์ ยังสละกิเลสได้ การประดับประดาแสดงว่ามีฐานะดีกีสละกิเลสไปบัวชไได้ เช่นกัน ถ้าไม่มีม้ากีจะจีกอกคน ซึ่งเรียกว่า “พีเลี้ยง” หรือ “ตะแปล่างลอง” แห่ไปตามถนนสาย ต่าง ๆ มีกัดทอง หรือ “ทีคำ” แบบพม่ากันกันแ decad

ปัจจุบัน ประเพณีนี้กำหนดให้เป็นการบรรพชาแบบสามัคคี คือ จัดการบรรพชาส่างลอง จำนวนมาก ในคราวเดียวกัน ในช่วงต้นเดือนเมษาคมของทุกปี ทำให้ประเพณีปอยส่างลอง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีความยิ่งใหญ่และคงทนเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว

ประเพณีออกพรรษา หรือ งานปอยเหลินสินธ์ เป็นประเพณีที่มีความสำคัญมากสำหรับชาวจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยเดือน 11 ระหว่าง ขึ้น 13-14 ค่ำ จะมีงานตลาดน้ำขายของกันทั้งวัน ทั้งคืน ประชาชนจะไปซื้ออาหารและสิ่งของต่าง ๆ สำหรับไปทำบุญที่วัดในวันขึ้น 15 ค่ำ พ่อรุ่งเข้าของวันขึ้น 15 ค่ำ จะตักบาตรเทโวที่วัดพระธาตุดอยกองมูและเดินลงมาสู่วัดม่วงต่อ ซึ่งอยู่บริเวณเชิงเขา พระภิกษุสามเณรและประชาชนนับร้อยพันจะเรียงรายสองข้างทาง เพื่อทำบุญตักบาตร เป็นภาพที่งดงามยิ่ง ตอนกลางคืนตามบ้านเรือนและวัดต่าง ๆ จะมีการจุดประทีปโคมไฟสว่างไสว มีการแห่ “ Jong Phara ” หรือ “ ปราสาทรับเสด็จพระพุทธเจ้า ” ซึ่งตกแต่งประดับประดาอย่างสวยงาม มีการแสดงการละเล่นพื้นเมืองและมหรสพต่าง ๆ และ “ หลู่เตนเหง ” หรือการแห่เทียนพันเล่มด้วย

งานประเพณีลอยกระทง ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือนยี่ หรือทางเหนือเรียกว่า “ยี่เป็ง” โดยประชาชนจะทำการแห้งเล็ก ๆ ไปลอยตามแม่น้ำ มีการประกวดกระทงใหญ่ที่หน่องจองคำ มีมหรสพรื่นเริง ตามบ้านเรือนจุดประทีปโคมไฟสว่างไสว นอกจากนี้ยังมีการลอยกระทงสวรรค์ คือนำกระทงที่จุดประทีปโคมไฟผูกติดกับลูกโป่ง ลอยขึ้นไปในอากาศแลดูสว่างไสวไปทั่ว กล่าวกันว่า การลอยกระทงสวรรค์นี้มีขึ้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นแห่งแรก

งานเทศการลดอกบัวตอง ในช่วงต้นเดือนพฤษจิกายนถึงกลางเดือนธันวาคม ทุก ๆ ปี บริเวณดอยแม่อุค/o จะมีดอกบัวตองนานาเหลืองอร่ามทั่วบริเวณบุนนา อำเภอขุนยวมจะจัด เทศกาล

ให้นักท่องเที่ยวขึ้นไปชมตั้งแต่ 1 พฤศจิกายน ถึง 10 ธันวาคม โดยทางอำเภอจะจัดเตรียมเต้นท์ที่พักให้นักท่องเที่ยวที่ต้องการจะค้างคืนบริเวณดอยแม่อุ่น

การละเล่นพื้นเมือง

การละเล่นพื้นเมืองที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทยใหญ่ที่น่าสนใจ ได้แก่

ก้า เป็นการฟ้อน เรียกว่าฟ้อนไ泰 (ฟ้อนเงี้ยว) ลีลาการร่ายรำเร็วว่าฟ้อนเล็บ หรือ ฟ้อนเทียนของชาวเชียงใหม่ เครื่องประโภคส่วนใหญ่เป็นเครื่องตี เช่น กลองกันยา ฆ้อง ฆາบ รำໂຕ เป็นการละเล่นคล้ายเชิดสิงโตจีน ปกติดถ้าจะเล่นก็เมื่อมีงานหรือเทศบาลงานฉลองต่าง ๆ เช่น ต้องรับแขกบ้านแขกเมือง

ก้าแล้ว หรือ ฟ้อนดาว ดาวเป็นอาวุธประจำตัวชาวไทยใหญ่ จึงมีการฝึกสอนกันมาแต่โบราณเกี่ยวกับการฟ้อนและการใช้ดาว เพลงดาวมีลวดลายและลีลาที่น่าดูเป็นอย่างมาก กิ่งกะหลาหรือรากินรี เป็นการฟ้อนรูปสัตว์ต่าง ๆ ได้แก่ การฟ้อนนก ฟ้อนปลา ฟ้อนผีเสื้อยกษัย ฟ้อนม้า ในการฟ้อนจะมีการประดิษฐ์รูปสัตว์ต่าง ๆ แล้วสวมทับคนฟ้อน

จ้าด ไถ การละเล่นประเภทครหรือลิเกร็งกลอนภาษาไทยใหญ่ เรื่องที่แสดงส่วนมาก มาจากชาดกหรือตำนานทางพุทธศาสนา

ของที่ระลึก

ของที่ระลึกจากจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีทั้งอัญมณี ไม้แกะสลัก ตลอดจนผลิตภัณฑ์สินค้าพื้นเมือง ต่าง ๆ เช่น ใบชา หมวดชาไว (ชาไทยใหญ่เรียกว่า “กູ້ປ”) ซึ่งมีลักษณะเป็น หมวดปีก กว้างใบกลม ตรงกลางยอดแหลมเหมือนแจดี๊ มูลีทำจากไม้ไผ่ เสื่อทอไทยใหญ่ ผ้าซิ่นใหมลาย ผ้ามีพม่า อัญมณี เช่น หัตถimon หยก และเครื่องใช้ประเพณี เสื่อผ้าฝีมือกะเหรี่ยง ประเพณีของชนเผ่าเชียงราย เช่น แบะหล่อ เป็นต้น จะมีร้านจำหน่ายรวมทั้งร้านของศูนย์คิดป้าชีพพิเศษกระจายอยู่บริเวณใจกลางเมือง สามารถเลือกชมและซื้อได้ในราคาน้ำเงิน

3. แหล่งท่องเที่ยวที่พบริมแม่น้ำเส้นทางสำรวจพื้นที่เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

ผู้จัดและคณะได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ประกอบด้วยเส้นทางที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ส่องสอน จำแนกเป็นอําเภอต่าง ๆ ดังนี้

1. อําเภอมีองแม่ส่องสอน คือ เส้นทางบ้านทุ่งมะสัน - นาป่าจາด - คากาน - ห้วยผึ้ง - นามน - ตลาดชายแดนและเส้นทางบ้านน้ำเพียงดิน
2. อําเภอปางมะผ้า คือ เส้นทางบ้านกีดสามสิบและบ้านไม้ซางหาน - โทึ่งสาแล
3. อําเภอปาย คือ เส้นทางบ้านเมืองน้อย - หัวปาย
4. อําเภอขุนยวม คือ เส้นทางบ้านต่อแพ - ประดู่เมือง
5. อําเภอแม่ล้านน้อย คือ เส้นทางบ้านแม่โ卓 - แม่ล่า
6. อําเภอแม่สะเรียง คือ เส้นทางบ้านเสาหิน
7. อําเภอสบเมย คือ เส้นทางแม่เงา - บ้านอุ่นโล๊ะและบ้านแม่สามแอบ

การสำรวจแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เป้าหมาย

1. อําเภอมีองแม่ส่องสอน : เส้นทางบ้านทุ่งมะสัน - นาป่าจາด - คากาน - ห้วยผึ้ง - นามน - ตลาดชายแดนและเส้นทางบ้านน้ำเพียงดิน
เส้นทางบ้านทุ่งมะสัน - นาป่าจາด - คากาน - ห้วยผึ้ง - นามน - ตลาดชายแดน
เส้นทางบ้านทุ่งมะสันถึงตลาดการค้าชายแดนมีถนนที่ตัดผ่านหมู่บ้านจำนวน 5 หมู่บ้าน ประกอบด้วย บ้านทุ่งมะสัน บ้านนาป่าจາด บ้านคากาน บ้านห้วยส้านและบ้านห้วยผึ้ง แต่ละหมู่บ้านมีประวัติความเป็นมา สภาพพื้นที่และแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ ดังนี้

หมู่บ้านทุ่งมะสัน

บ้านทุ่งมะสันตั้งอยู่ที่ 5 ตำบลห้วยพา อําเภอมีอง จังหวัดแม่ส่องสอน มีระยะทางห่างจากตัวเมืองแม่ส่องสอนประมาณ 25 กิโลเมตร ตั้งอยู่ห่างจากเส้นทางหลวงหมายเลข 1095 ประมาณ 3 กิโลเมตร มีประวัติความเป็นมา คือ เมื่อประมาณ 90 ปีที่ผ่านมา บ้านแห่งนี้เดิมเป็นที่ทำการเกย์ตระของชาวบ้านห้วยพาและการคมนาคมไป-กลับจากบ้านห้วยพามิ่งສ่วนมาก ชาวบ้านจึงสร้างที่พักชั่วคราวตามไร่นาของตน ต่อมาจึงได้ตั้งบ้านเรือนถาวรเป็นหมู่บ้าน โดยมีนายตี แสงวารี เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก ปัจจุบันมีประชากรอาศัยอยู่จำนวน 110 คน รวมเรือน จำนวน 413 คน ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไทยใหญ่ ประกอบอาชีพการเกษตร ปลูกกระเทียมและถั่วเหลืองเป็น

อาชีพหลัก ประชารส่วนใหญ่มีฐานความเป็นอยู่ระดับปานกลาง นับถือศาสนาพุทธและทำบุญตามประเพณีต่าง ๆ ของแต่ละปีตามวิถีชีวิตของชาวไทยใหญ่

แหล่งท่องเที่ยวใหม่ในพื้นที่

แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่หมู่บ้านทุ่งมะส้าน คือ ถ้ำ (ยังไม่ได้ตั้งชื่อ)ซึ่งอยู่ฝั่งด้านทิศตะวันตกของหมู่บ้านติดกับภูเขา ต้องใช้บันไดໄต่เขิน ไปมีความสูงขั้นเป็นที่อยู่อาศัยของผู้คนค้างคาว เป็นจำนวนมาก (ปัจจุบันยังไม่ได้เปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยว)

หมู่บ้านนาปลาจاد

บ้านนาปลาจัดตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลหัวยพา อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีระยะทางห่างจากตัวเมืองแม่ฮ่องสอนประมาณ 29 กิโลเมตร ตั้งอยู่ห่างจากเส้นทางจากทางหลวงหมายเลข 1095

ประมาณ 5 กิโลเมตร มีประวัติความเป็นมา คือ เมื่อประมาณ 120 ปีที่ผ่านมา ได้มีชาวไทยใหญ่ อพยพมาจากเมืองใหม่ รัฐฉาน ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเมียนมาร์ โดยมีนายจองกุ่งนະ เป็นหัวหน้า เข้ามาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนในที่ราบกว้าง มีน้ำอุดมสมบูรณ์และในช่วงฤดูฝนจะมีปลาตัวขนาดใหญ่ในลำแม่น้ำเป็นจำนวนมาก ชาวบ้านจึงได้ตั้งชื่อว่า “บ้านนาปลาจاد” คำว่า “นา” หมายถึง ทุ่งนา “ปลาจاد” หมายถึง ชื่อ平原นาดใหญ่ที่อยู่ตามลำแม่น้ำเป็นจำนวนมาก

ปัจจุบันมีประชากรอาศัยอยู่จำนวน 340 คน ครัวเรือน จำนวน 1040 คน ประชารส่วนใหญ่เป็นชาวไทยใหญ่ ประกอบอาชีพด้านอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น ทำการด้ายสา และผลิตภัณฑ์จากการด้ายสา ประกอบอาชีพด้านการเกษตร ปลูกกระเทียมและถั่วเหลือง เป็นอาชีพหลัก ส่วนใหญ่ประชารมีฐานะความเป็นอยู่ระดับดี นับถือศาสนาพุทธและทำบุญตามประเพณีต่าง ๆ ของแต่ละปีตามวิถีชีวิตของชาวไทยใหญ่

แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่

แหล่งท่องเที่ยวในหมู่บ้านนาปลาจاد โดยลักษณะของชุมชนบ้านนาปลาจاد ยังคงรูปแบบของชุมชนชาวไทยไว้อย่างดั้งเดิม อีกทั้งรูปแบบของสถาปัตยกรรมและวิถีความเชื่อของเป็นแหล่งท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ยังมีอุตสาหกรรมครัวเรือนกระดาษสา และถ้าปลาบ้านนาปลาจاد ซึ่งถ้าปลาแห้งนี้มีบริเวณเป็นแหล่งน้ำ มีก้อนหินขนาดใหญ่ปิดบริเวณที่น้ำไหลออกมาก ซึ่งมีปลาพวง ที่หาดูได้ยากมาก มีลักษณะพิเศษ คือ มีลำตัวขนาดเล็กสีเหลือง

หมู่บ้านคากาน

บ้านคากานตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลห้วยผา อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีระยะทางห่างจากตัวเมืองแม่ฮ่องสอนประมาณ 34 กิโลเมตร ตั้งอยู่ห่างจากเส้นทางจากทางหลวงหมายเลข 1095 ประมาณ 9 กิโลเมตร มีประวัติความเป็นมา คือ ชาวบ้านซึ่งเป็นชาวไทยใหญ่ได้อพยพมาจากเมืองใหม่ ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เดิมบริเวณหมู่บ้านแห่งนี้เคยเป็นที่พักเก็บเสบียงของทหารบุนนาค ซึ่งตั้งอยู่บริเวณสนามฟุตบอลของโรงเรียน คำว่า “คากาน” เป็นชื่อเรียกดันไม้ชนิดหนึ่ง มีลักษณะและใบเหมือนมะพร้าว แต่มีหนามเป็นพุ่มเตี้ยๆ สูงประมาณ 3-4 เมตร มีต้นคากานจำนวนมากในบริเวณที่ตั้งหมู่บ้านซึ่งอยู่ริมฝั่งลำห้วยแม่สะจิ พื้นที่อุดมสมบูรณ์ ซึ่งเป็น

บ้านบริเวณของบ้านปลาจاد มีประชากรจำนวน 80 ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไทยใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรและรับจ้าง พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของบ้านคากาน คือ ลิ้นจี่ กระเทียมและถั่วเหลือง ประชากรส่วนใหญ่มีฐานะความเป็นอยู่ระดับค่อนข้างยากจน นับถือศาสนาพุทธ นิยมทำบุญตักบาตร และทำบุญตามประเพณีและดำเนินชีวิตตามวัฒนธรรมประเพณีชาวไทยใหญ่ทั่วไป

แหล่งท่องเที่ยวใหม่ในพื้นที่

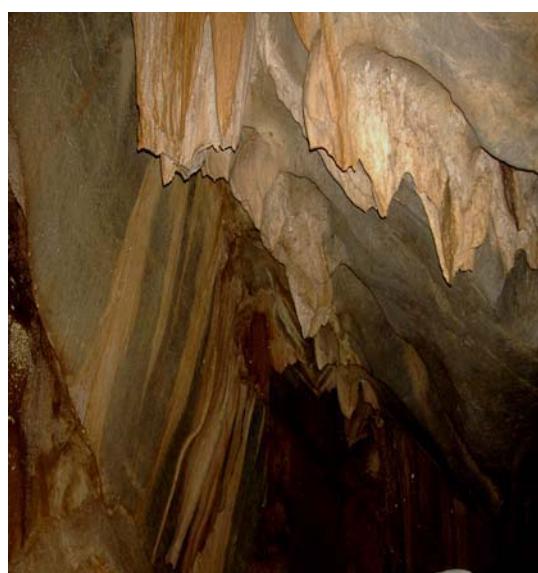
แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของหมู่บ้านคากาน คือ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในหมู่บ้านคากาน มีสวนลินจ์จำนวนมากตามไล่มาและทุ่งนาที่มีทิวทัศน์งาม อีกทั้งยังมีประวัติของชุมชนคากาน คือ เดิมที่เป็นแหล่งเก็บเสบียงของทหารไทยใหญ่(ขุนสำราญ) และกองม้า ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของโรงเรียนบ้านคากาน ซึ่งตั้งอยู่บนเนินที่มีองค์หนึ่งวิวทิวทัศน์รอบบริเวณที่สวยงาม

บ้านหัวยผึง

บ้านหัวยผึงตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลหัวยผາ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีระยะทางห่างจากตัวเมืองแม่ฮ่องสอนประมาณ 36 กิโลเมตร ตั้งอยู่ห่างจากเส้นทางจากทางหลวงหมายเลข 1095 ประมาณ 11 กิโลเมตร มีประวัติความเป็นมา คือ เมื่อประมาณ พ.ศ. 2514 ชาวเขาผ่ากະหรี่ยง ยะ (กะหรี่ยงแดง) นำโดย นายส่อ รักไทย ได้มารั้งอยู่ที่บ้านหัวยผึง จำนวน 30 ครัวเรือน สภาพทั่วไปของบ้านหัวยผึงตั้งอยู่ในหุบเขาติดชายแดน การเดินทางสะดวกทุกฤดูกาล แต่เป็นถนนลูกรังและคอนกรีต ตลอดเส้นทางมีความสวยงามตามธรรมชาติและท้องทุ่งนา ปัจจุบันมีประชากรอาศัยอยู่จำนวน 217 ครัวเรือน จำนวน 830 คน ประกอบอาชีพเกษตรและรับจำนำประชานส่วนใหญ่มีฐานะยากจน คนหนุ่มสาวจะออกจากการหมู่บ้านไปทำงาน รับจ้างในตัวเมืองใหญ่ นับถือพิธีการเลี้ยงผีตามประเพณีเป็นประจำ เช่น การเลี้ยงผีต้นที่เดือน 5 เมษายน เป็นประจำทุกปี และการเลี้ยงผีปอยข้าวต้นประมาณเดือนตุลาคมของทุกปี พุดภายากะหรี่ยงแดง บ้านหัวยผึงมีบ้านบริเวณอีก 1 หมู่บ้าน คือ บ้านหัวยทรายขาว หมู่บ้านนี้มีหัวยลำหัวคลองลาน ให้ผลผ่านหมู่บ้าน ขณะเดินขึ้นเนื่องตามลำหัวยไปจะเห็นโขดหินที่สวยงามมากหากขึ้นบนดอยก็จะสามารถเห็นน้ำตกคลองลานที่สูงระดับ 30 เมตร ใช้เวลาเดินประมาณ 1 ชั่วโมง หลังจากบ้านคลองลานก็ขับรถขึ้นเขาสู่ด้านชายแดนไทย-พม่าที่ด่านบ้านนามน ตลอดเส้นทางมีสภาพป่าที่อุดมสมบูรณ์ เดินทางด้วยรถยนต์ประมาณครึ่งชั่วโมงก็ถึงตลาดการค้าชายแดนไทย - พม่า สภาพทั่วไปของตลาดไม่ต่างจากตลาดร้าง ไม่มีคน ไม่มีชุมชนอาศัยอยู่มีแต่ลิ่งปลูกสร้างที่เป็นปูนซีเมนต์ปูลูกเป็นศาลาที่ทึ่งร่างไว หลังจากนั้นเดินทางอีกหนึ่งกิโลเมตร ก็ถึงด่านไทย - พม่า บ้านนามนที่ด่านฝั่งไทยมีทิวทัศน์ที่ตั้งค่ายและด่านตรวจใกล้ชายแดน ส่วนบ้านนามนอยู่ในฝั่งของพม่าเป็นหมู่บ้านชาวไทยใหญ่เป็นชุมชนที่ติดเขตแดนไทยและมีทิวทารพมาตั้งค่ายอยู่ตรงข้ามด้านไทย

ແຫລ່ງທ່ອງທີ່ຍວໄກນໃນພື້ນທີ່

ແຫລ່ງທ່ອງທີ່ຍວທີ່ມີຢູ່ໃນບ້ານຫ້ວຍຜົ່ງ ອື່ນ ນໍາຕົກຄລອງລານ(ຍັງໄມ່ໄດ້ມີການສໍາรวจແລະເປີດເບື້ນແຫລ່ງທ່ອງທີ່ຍວອ່າງເປັນທາງກາຣ) ຜົ່ງຕຽງໜ້າໜູ້ບ້ານມີລຳຫ້ວຍຄລອງລານໄຫລຜ່ານໜູ້ບ້ານ ມີໄອຝທິນທີ່ສ່ວຍງານ ໄຊ່ເວລາໃນການເດີນທາງເຮີຍນຳລຳຫ້ວຍຄລອງລານຂຶ້ນໄປປະມາມ 20 ນາທີ ຈະຄື່ງນໍາຕົກຄລອງລານ ຜົ່ງມີໜາຍຮະດັບຂັ້ນ ມີໄອຝທິນທີ່ສ່ວຍງານແລະຮ່ວມຮົນ ກ່ອນເລີ່ມນໍາຕົກປະມາມ 20 ເມຕຣ ມີຄໍາປໍາດຳເຊື່ອກາຍໃນຄໍານິ້ນໍາໄຫລອອກມາຕລອດປີ ຈາກການເດີນເຫຼົາໄປສໍາรวจໃນເບື້ອງຕັ້ນ ສກາພຂອງຄໍາມີຄວາມສມບູຮົນມຳກ

นอกจากร่องสันทางบ้านห้วยผึ้งไปสู่บ้านนานน (ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเมียนมาร์) ปัจจุบันเป็นชุดฝ่ายปวนเพื่อการค้าชายแดน จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีบทบาทในด้านการเปิดให้มีตลาดการค้าชายแดนระหว่างบ้านห้วยผึ้งกับหมู่บ้านนานน(ปัจจุบันไม่มีตลาดเนื่องจากค่าตัวคนเข้าเมืองจังหวัดแม่ฮ่องสอนห้ามคนไทยเข้าออก จึงทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวชายแดนขาดความดึงดูดใจ) ซึ่งในอดีตสันทางแห่งนี้ เป็นสันทางในการสัญจรผ่านไปมาของชาวบ้านโดยเฉพาะชนชาวกะเหรี่ยง ซึ่งตั้งรกรากอยู่ระหว่างหมู่บ้านนานนและบ้านห้วยผึ้ง บ้านคากหารบ้านนาปลาจัด ซึ่งชนชาวกะเหรี่ยงได้อำพัยสันทางนี้ในการอพยพเดินทางเข้ามาตั้งรกรากอยู่ในแผ่นดินไทย ทำให้ชาวไทยใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนกับชาวไทยใหญ่ในหมู่บ้านนานนของประเทศไทยร่วมกันจัดทำให้เป็นจังหวัดเป็นอย่างมาก

หากมองไปในอนาคตตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยและการพัฒนาของระดับจังหวัดแล้วถือได้ว่าเป็นโอกาสที่ดีที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนจะได้ถือโอกาสใช้สันทางนี้เป็นช่องทางในการค้าขายกับประเทศไทยร่วมกับประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเมียนมาร์ เพราะสันทางจากจังหวัดแม่ฮ่องสอนเข้าไปถึงประเทศ

สาธารณรัฐสังคมนิยมเมียนมาร์ โดยเฉพาะเมืองหลวงนั้นมีระยะทางใกล้กว่าการเดินทางเข้าทางบorders> อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ซึ่งอาจจะสร้างมูลค่าทางด้านการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยได้เป็นอย่างมาก

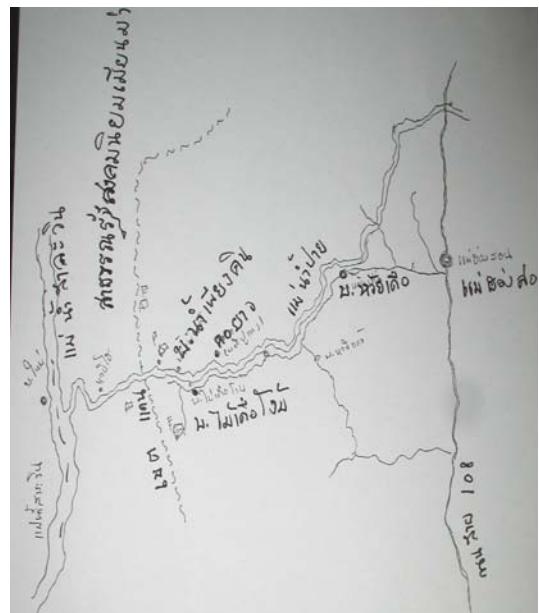

ເສັ້ນທາງບ້ານນໍ້າເພີຍງດິນ

บ้านน้ำเพียงดินตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลผาป่อง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีประชากรอาศัยอยู่ประมาณ 45 คนเรื่อง มีประวัติความเป็นมา คือ หมู่บ้านน้ำเพียงดินตั้งขึ้นมาเมื่อประมาณ 50 ปี โดยมีชาวไทยใหญ่จากประเทศไทยมายังพื้นที่นี้มาตามแม่น้ำปายและตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณชายฝั่งแม่น้ำปาย เป็นหย่อมบ้านของหมู่บ้านหัวยเดื่อ คำว่า “น้ำเพียงดิน” ตั้งขึ้นตามบ่อน้ำที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติอยู่บริเวณด้านหลังสถานีตำรวจน้ำบ้านน้ำเพียงดิน ประมาณ 2 กิโลเมตร ลักษณะของบ่อน้ำจะมีน้ำไหลออกจากบ่ออย่างสม่ำเสมอและมีระดับน้ำเสมอ กับพื้นดินรอบๆ บ้านจึงเรียกว่า “น้ำปีงหลิน” หรือ น้ำเพียงดิน

มีประวัติความเป็นมา ต้องอาศัยการเดินทางนำอย่างเดียว เริ่มนั้นจากการนั่งเรือจากท่าเรือบ้านหัวยเดื่อ ซึ่งมีการจัดการการเดินเรือเพื่อนักท่องเที่ยว ตลอดลำน้ำของแม่น้ำปายะในปัจจุบันยังคงดูงานของธรรมชาติ ยังมีความสมบูรณ์เดินทางไปด้วยเรือประมาณ 30 นาที ถึงหมู่บ้านกะหรี่ยงค่อยๆ หัวยปูแวง ซึ่งมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเพื่อชมชาวเขาเผ่ากะหรี่ยงค่อยๆ ซึ่งกล้ายเป็นแหล่งท่องเที่ยวในปัจจุบัน หลังจากนั้นเรือผ่านหัวยปูแวงก็จะถึงบ้านไม้เดื่อ โงมและบ้านน้ำเพียงคืน ซึ่งตั้งอยู่ค่าาไทยใหญ่ ในด้านฝั่งบ้านน้ำเพียงคืนเป็นหมู่บ้านน้ำเพียงอย่างเดียว สภาพชุมชนยังมีฐานะยังรับจ้างทั่วไป นับถือศาสนาพุทธ เมื่อ nั้นเรือผ่านสถานีตำรวจน้ำบ้านน้ำเพียงคืนตั้งอยู่ร่วมกับตำรวจน้ำประมาณ 50 ปี แต่ไม่เคยมีการคุณขังนักโทษเลยหมู่บ้านและมีถ้ำเล็กๆ อยู่ใกล้ๆ กับวัด

เส้นทางน้ำเพียงดินดังกล่าวในอดีตมีการค้าขายทางน้ำของคนบ้านหัวยี่ถือและบ้านใหม่ซึ่งเป็นชุมชน (หมู่บ้านขนาดใหญ่) ไทยใหญ่ตั้งสบสาละวินกับแม่น้ำปายในรัฐยะลาและด่านบ้านน้ำเพียงดินกับประเทศไทยสารารษัฐสังคมนิยมเมียนมาร์ แต่เดิมเป็นด่านเปิดการสำหรับการขนส่งสินค้าและการค้าขาย เส้นทางน้ำเพียงดินนี้เคยเป็นเส้นทางที่ขนพระพุทธรูปเจ้าพาราลัมแบ่งจาก

ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม มาประดิษฐานไว้ ณ วัดหัวเวียง ปัจจุบัน ไม่มีการดำเนินการด้านการค้าแต่อย่างใด

แหล่งท่องเที่ยวใหม่ในพื้นที่

เส้นทางบ้านน้ำเพียงดินนี้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเดิมและในปัจจุบัน แต่การสำรวจเพื่อหาแหล่งท่องเที่ยวตามชาขladen และการท่องเที่ยวทางน้ำหรือการค้าเพื่อให้นักท่องเที่ยวมีกิจกรรมเพิ่ม และให้นักท่องเที่ยวสืบสานคุ้มค่ากับการเดินทางมาเที่ยวเมืองแม่ส่องสอนและในอนาคตคาดว่าจะมีการเปิดด่านการค้าชายแดนในบริเวณบ้านน้ำเพียงดิน

ในปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวใหม่สามารถมีได้เฉพาะกิจกรรมการขับรถเที่ยวชมวิวธรรมเนียมน้ำปายเส้นทางบ้านห้วยไม้เดื่อ โงมซึ่งอยู่ตrangบ้านกับบ้านน้ำเพียงดิน สามารถมองเห็นบ้านกะเหรี่ยง กอยา ซึ่งตั้งอยู่อีกฝั่งหนึ่งของแม่น้ำปาย แต่การท่องเที่ยวชายแดนในปัจจุบันไม่สามารถทำการได้ในทางปฏิบัติ

2. อำเภอปางมะผ้า : เส้นทางบ้านกีดสามสิบและบ้านไม้ช้างหนาน-ໂທ້ງສາແລ

อำเภอปางมะผ้าเป็นอำเภอเล็กๆ พื้นที่ร้อยละ 95 เป็นป่าเขาที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีบ้านสบปองซึ่งเป็นศูนย์กลางการค้าขายของปางมะผ้า เมื่อปี พ.ศ. 2530 กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศให้เป็นกิจอำเภอและยกฐานะเป็นอำเภอในปี พ.ศ. 2539 สาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้อำเภอปางมะผ้าเจริญขึ้นในช่วงไม่กี่ปีมานี้เนื่องจากการท่องเที่ยว ซึ่งพบว่าอำเภอปางมะผ้ามีถ้ำเป็นจำนวนมากเป็นทรัพยากรสำคัญและถ้ำหลายแห่งเคยเป็นที่อยู่ของคนยุคก่อนประวัติศาสตร์ พบหลักฐานต่างๆ มากมาย ที่สำคัญคือ โรงผีแມน ซึ่งเป็นปริศนาที่คนยุคปัจจุบันยังไม่ได้

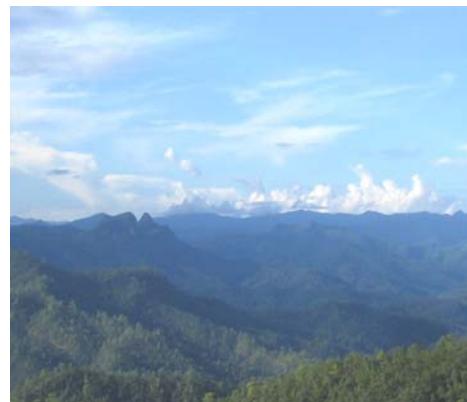
เส้นทางบ้านกีดสามสิบ

บ้านกีดสามสิบตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ตำบลสนป่อง อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน อยู่ห่างจากตัวอำเภอปางมะผ้าประมาณ 30 กิโลเมตร คำว่า กีดสามสิบ หมายความว่า เหวลือกสามสิบเหว “กีด” (ภาษาไทยใหญ่) แปลว่า รูเทลาหรือเหวลือก ซึ่งสภาพทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านมีเหวลือกเป็นจำนวนมาก บ้านกีดสามสิบเป็นหมู่บ้านชาวเขาเผ่าลีซอ ซึ่งอพยพมาจากบ้านหัวครวง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2507 โดยครั้งแรกอพยพมาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บริเวณดอยอี้น (ซึ่งเป็นเขตติดต่อระหว่างอำเภอปายกับอำเภอปางมะผ้าในปัจจุบัน) ในระหว่างที่อยู่ดอยอี้นนี้ ชาวบ้านได้เดินทางมาสำรวจที่ทำกินและเห็นว่าบริเวณกีดสามสิบมีความเหมาะสมที่จะใช้เป็นพื้นที่ในการเพาะปลูก จึงได้จับจองไว้และได้อพยพมาอยู่ภายหลัง ต่อมามีชาวบ้านจาก ดอยหลวง อำเภอเชียงดาว เมืองคง ดอยพิโล น้ำดัง น้ำริน หนองพาจ้า และลีซอในประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเมียนมาร์ ซึ่งภัยสงครามในประเทศเข้ามา และในจำนวนนี้มีส่วนหนึ่งที่ออกไปอยู่บริเวณบ้านน้ำบ่อสะเป់ และมีชนเผ่าลีซอและชาวเขาเผ่าจีนอีกส่วนมาอาศัยอยู่ด้วยประมาณ 10 หลังค่าเรือนปัจจุบันมีชาวบ้านกีดสามสิบอาศัยอยู่ประมาณ 150 ครอบครัว ประกอบอาชีพการเกษตร เช่น ปลูกขิงและถั่วแดง ชาวบ้านกีดสามสิบนับถือพิตามบรรพบุรุษ มีประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาคือ ประเพณีกินวัว ในการเดินทางจะผ่านบ้านลีซอ หนองคง ตลอดเส้นทางเป็นทางแคบๆ และเป็นทางรุกรังในฤดูฝนจะทำให้การเดินไปลำบากมากเนื่องจากเป็นเส้นทางดินแครง ไม่ใช่ถนนคอนกรีต

ปัจจุบันบ้านกีดสามสิบมีครอบครัวใหญ่ๆ อยู่หลายครอบครัว คือ เลา耶่ป่า เลาหมู่ เลาลี เลาจวย แสนอง เล่าหมี และสันเสียง เป็นต้น

แหล่งท่องเที่ยวใหม่ในพื้นที่

1. ถ้ำทราย เป็นถ้ำที่มีความสวยงามมากอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 2 กิโลเมตร
2. ถ้ำผีแม่น เป็นถ้ำที่เก็บโรงผีแม่นซึ่งมีอยู่ประมาณ 5 โลง ทำด้วยไม้สักและเจาะเป็นช่องมีฝาปิด
3. ถ้ำพาหลวงอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 3 กิโลเมตร เป็นถ้ำหินปูน ภายในถ้ำมีหินงอกหินย้อย

สวยงาน

4. เหวลีกหรือรูเทلا ซึ่งลีกลงไปในพื้นดินมีจำนวนกว่า 30 แห่ง สามารถโหนตัวลงไปในเหวซึ่งมีความลึกแตกต่างกันไปได้

บ้านไม้ชางหนาม-โท้งสาแಡ

เส้นทางบ้านไม้ชางหนาม-โท้งสาแಡ

เส้นทางจากถนนทางหลวงหมายเลข 1085 เข้าสู่หมู่บ้านไม้ชางหนาม-โท้งสาแಡประมาณ 19 กิโลเมตร เส้นทางดังกล่าวจะมีค่าน้ำรากอุบัติทรายความปลอกด้วย เส้นทางเข้าหมู่บ้านจะเป็นเส้นทางถนนลูกรัง ใช้เวลาประมาณครึ่งชั่วโมงถึงบ้านไม้ชางหนาม ซึ่งเป็นชุมชนผ่ามูเชอ ได้มีการตั้งชุมชนนานกว่า 50 ปี มีประชากรอาศัยอยู่ประมาณ 50 ครัวเรือน ส่วนใหญ่นับถือพ่อโดยมีหมอดพิธีประจำหมู่บ้าน ประกอบอาชีพการเกษตรและเลี้ยงวัว

เมื่อเดินทางผ่านหมู่บ้านไม้ชางหนามไปอีกประมาณ 2 กิโลเมตร จะพบกับ ถ้ำไม้ชางหนาม หรือถ้ำศรีโสภณ อยู่ระหว่างบ้านไม้ชางหนามกับบ้านโท้งสาแಡ ซึ่งตั้งอยู่ด้านซ้ายมือของถนน ลักษณะของถ้ำเป็นภูเขาและมีหน้าผาสูงมีทางเดินเท้าห่างจากถนนประมาณ 300 เมตร ถัดจากถ้ำศรีโสภณเดินทางไปบ้านทุ่งสาแಡระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร จะพบกับหมู่บ้านโท้งสาแಡ ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 ตำบลนาปูป้อม อำเภอปางมะฝ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นหมู่บ้านชาวไทยใหญ่มีอยู่ประมาณ 60 ครัวเรือน ซึ่งข้ามมาจากบ้านนาปูป้อมเมื่อก่อน สร้างรามโลกครั้งที่ 2 ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในการทำเกษตร เลี้ยงสัตว์ ขายของป่ามาขายและรับจ้างทั่วไป

แหล่งท่องเที่ยวใหม่ในพื้นที่

เส้นทางระหว่างหมู่บ้านไม้ชางหนามกับหมู่บ้านโท้งสาแಡที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจคือ ถ้ำศรีโสภณ ตั้งอยู่ละติจูดที่ $19^{\circ}35'35.8''$ องศาเหนือ ลองติจูดที่ $98^{\circ}10'2''$ องศาตะวันออก มีความกว้างประมาณ 5 เมตร ภายในถ้ำเป็นห้องโถงใหญ่ กว้างประมาณ 40 เมตร ยาวประมาณ 50 เมตร เพดานสูง 20-40 เมตร จากการสำรวจ (บริษัท จีอกราฟฟิก ดีไซน์ จำกัด: 2538,หน้า 3-44) พบรากพื้นที่ไม่สามารถระบุอาชญากรรมอยู่ในยุคใด จุดที่พบมีอยู่ 2 แห่ง คือ 1. บริเวณใกล้กับปากถ้ำเดินเข้าไปทางซ้ายมือจะพบภาพเขียนอยู่บริเวณผนังถ้ำสูงจากผนังถ้ำประมาณ 1.5-2.00 เมตร พบรากพื้นที่ไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นภาพอะไร ลักษณะของสีที่ใช้เขียนเป็นสีดินแดง 2. บริเวณกลางถ้ำ